Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις, 30 Νοεμβρίου — Ἀριθ. 144

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ.Ρ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Πετράκη ἀριθ. 1.
(Παρὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ)

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ
μετὰ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΟΡΟΙ ΝΕΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Οἱ ἐκ τῶν κκ. Συνδρομητῶν ἡμῶν ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξακολουθήσωσιν ὄντες τοιοῦτοι καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς Δ' τῆς «Ἑβδομάδος» ἔτος, ὀφείλουσι ν' ἀποστείλωσι τὴν συνδρομήν των ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου.

Τὸ πρῶτον φύλλον τοῦ Ἰανουαρίου θ' ἀποσταλῇ, ἄνευ οὐδεμιᾶς φιλικῆς ἐξαιρέσεως, μόνον πρὸς τοὺς ἔχοντας ἤδη πληρώσῃ.

Πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται ἀπ' εὐθείας καὶ ἄνευ μεσολαβήσεως ἀνταποκριτῶν, εἶναι δὲ δεκτὰ παντὸς ἔθνους χαρτονομίσματα καὶ γραμματόσημα ἑλληνικὰ καὶ γαλλικά.

Τῆς ἀπ' εὐθείας πληρώμης δὲν ἐξαιροῦνται οὐδ' αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Πειραιεὺς ὥστε πᾶς τυχὸν παρουσιασθησόμενος εἰσπράκτωρ διὰ τὸ ἔτος 1887 βεβαίως ἐνεργεῖ δι' ἰδίων λογαριασμόν.

Πᾶς πληρώσας τὴν συνδρομήν του καταγράφεται ἐν τοῖς μητρῴοις τῶν συνδρομητῶν, εἰδοποιεῖται δὲ διὰ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς «Ἑβδομάδος» καὶ οὐδὲν πλέον.

Εὐχαριστοῦντες τοὺς ἀπανταχοῦ ἀφιλοκερδῶς καὶ δι' ἰδίας πολλάκις ζημίας ἀντιπροσωπεύσαντας τὴν «Ἑβδομάδα» ἀνταποκριτὰς αὐτῆς, ὡς καὶ τοὺς ἀντὶ ἐλαχίστης ἀμοιβῆς ἀναδεχθέντας τὸ ὀχληρότατον τῶν βιβλίων, παρακαλοῦμεν αὐτοὺς νὰ μὴ παύσωσι μεριμνῶντες καὶ ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τῆς «Ἑβδομάδος», ἥτις θέλει διατηρῇ ἄσβεστον τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τελετὴ τῆς στέψεως Καίσαρος — Πατριαρχικά. — Νύκτες φθινοπώρου. — Βιβλιοκρισία. — Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων. — Ἐν ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΙ Ὁ Νυμφικὸς δακτύλιος (Πολωνικὸν Διήγημα).—**Ἐν ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ Ἡ πολιορκία τῆς Φλωρεντίας** (Μυθιστόρημα):

ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΣΤΕΨΕΩΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ

Β'

Τὰ κατὰ τὴν στέψιν.

Ὑποφώσκει ἡ πρωία τῆς Ἀναστάσεως. Οἱ κώδωνες τῶν πολυαρίθμων ναῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν κατανυκτικῇ συναυλίᾳ, εἰς ἣν προεξάρχουσιν οἱ τῆς Ἁγίας Σοφίας, καλοῦσι τοὺς εὐσεβεῖς εἰς τὴν μεγίστην τῶν ἑορτῶν. Πάντες σπεύδουσι νὰ ἀκροασθῶσι τὴν ὑψηλὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκ τοῦ τάφου ἐγέρσεως τοῦ θεανθρώπου, ἣς οἱ πλήρεις ποιήσεως, οἱ αἰθερίου ὕψους ὕμνοι, μεμελοποιημένοι εἰς ἦχους μουσικῆς τέως ἀγνώστου καὶ παρορωμένης, νῦν δὲ ἀποκαλυπτομένης καὶ ἐκπληττούσης διὰ τὸ κάλλος, ᾀδόμενοι ὑπὸ τεχνικῶν χορῶν συνοδευομένων καὶ ὑπὸ μουσικῶν ὀργάνων (τῶν ἁρμονίων) καὶ θίγοντες καρδίαν αἰσθανομένην μετεώριζον αὐτὴν εἰς τὸ ὑπερφυσικὸν ὕψος τῆς Ἀναστάσεως.

Εἰς τὰ ἀνάκτορα λίαν πρωὶ ὁ στρατὸς τῆς πρωτευούσης, οὐτινος τὰ ὅπλα, αἱ περικεφαλαῖαι, οἱ θώρακες, αἱ ἀσπίδες, τὰ ξίφη καὶ τὰ δόρατα ἀπήστραπτον, οἱ δήμαρχοι μετὰ τῶν δύο διδύμων δήμων, ὧν ὁ χρωματισμὸς τῶν στολῶν, τὸ κυανοῦν, τὸ λευκόν, τὸ πράσινον καὶ τὸ ροδόχρουν, παρεῖχον γραφικὸν θέαμα, εὑρίσκοντο ἐπὶ τῆς ἐξέδρας τῆς προειρημένης αὐλῆς τῶν ἀνακτόρων, ἔνθα ὠρθοῦντο καὶ πάντα τὰ σήματα, θρησκευτικὰ καὶ ἐθνικά, αὐτοκρατορικὰ καὶ στρατιωτικά, οἱ σταυροὶ καὶ τὰ λάβαρα, τὰ σκῆπτρα καὶ τὰ βάνδα, τὰ πτυχία καὶ τὰ καμπιδουκτόρια, εἰς δὲ τὴν αὐλὴν συνέρρεε συνωστιζόμενον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ συγκλητικοί, περιβεβλημένοι ἕκαστος τὴν κατὰ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ στολήν, αἵτινες ὅμως πᾶσαι διὰ τῶν ποικίλων χρωμάτων καὶ σχημάτων, τῶν διαφόρων ποικιλμάτων καὶ πάρυφῶν αὐτῶν ἦσαν λίαν ἐπιδεικτικαί, ἐρχόμενοι ἵσταντο εἰς τὸν προθάλαμον τῶν ιθ' Ἀκουβίτων, ἀναμένοντες, ὅπως εἰσαχθῶσιν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ἔμελλε μετ' ὀλίγον, πρὸ τῆς στέψεως, νὰ δεχθῇ τὴν προσκύνησιν καὶ τὰς εὐχὰς αὐτῶν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων. Ὁ λαὸς προεξαρχόντων τῶν δήμων ἀνευφημεῖ τοὺς βασιλεῖς καὶ διὰ ζωηρῶν φωνῶν ἐκδηλοῖ τὴν ἀνυπομονησίαν αὐτοῦ, ὅπως ἴδῃ ταχέως ἐρχόμενον τὸν βασιλέα καὶ στέφοντα Καίσαρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τὸν λαοφίλητον διάδοχον. Ὁ βασιλεὺς σπεύδει νὰ καθησυχάσῃ τὸν λαόν του ἀναγγέλλων δι' αὐλικοῦ, ὅτι μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐκπληροῦνται αἱ εὐγενεῖς εὐχαί των, ἐνίοτε δὲ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐμφανιζόμενος παρέχει τὴν εὐχαριστήσιν ταύτην εἰς τὸν λαόν του.

Ὁ Αὐλάρχης μετὰ τῶν Σιλεντιαρίων, Ὀστιαρίων, Βεστιαρίων καὶ λοιπῶν αὐλικῶν ἀναμένουσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Χρυσοτρικλίνου. Ὁ βασιλεὺς ἐγερθεὶς ἐξέρχεται μετ' ὀλίγον τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ διὰ τῆς ἀργυρᾶς θύρας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Χρυσοτρικλίνου φορῶν σκαραμάγγιον καὶ βαίνει εἰς τὴν κόγχην, ὅπως προσευχηθῇ πρὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ τοίχου αὐτῆς εἰκονιζομένου Σωτῆρος. Οἱ αὐλικοὶ ἐν παρατάξει ὑποδεχόμενοι προσκυνοῦσιν αὐτὸν καὶ μετὰ τὴν προσευχήν του οἱ μὲν Βεστιάριοι περιβάλλουσιν αὐτὸν τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, ὁ δὲ Αὐλάρχης θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων ἀπαστράπτον στέμμα.

Τέσσαρες Ὀστιάριοι λαμπρὰν στολὴν ἐνδεδυμένοι καὶ ἐν χερσὶ κρατοῦντες χρυσᾶς λιθοκολλήτους ῥάβδους, πρὸ τῆς θύρας τῆς εἰς τὸν προθάλαμον ἐξαγούσης ἱστάμενοι, ἀνασύρουσι τὰ χρυσᾶ παραπετάσματα, ὅπως διέλθῃ ὁ ὑψηλὸς κυριάρχης. Οὗτος ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς ἀκολουθίας τοῦ Κουβουκλείου ἤτοι τῆς Αὐλῆς ἀκολουθούμενος διέρχεται τὸν προθάλαμον, τὸν Λαυσιακὸν καὶ τοὺς διαδρόμους τοῦ Τρικόγχου. Ἀπὸ τοῦ Τρικόγχου εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν αὐλικῶν προστίθενται οἱ δορυφόροι καὶ οἱ σωματοφύλακες (Μαγλάβιον καὶ ἡ Ἑταιρεία) οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ βασιλέως (βασιλικοὶ Σπαθάριοι) καὶ οἱ τοῦ ἀνακτορικοῦ γραφείου (Ἀσηκρῆται) εἰς διαφόρους θέσεις διαδοχικῶς ἱστάμενοι καὶ ἀναμένοντες, ὅπως προσκυνήσαντες καὶ εὐχηθέντες τὸν βασιλέα συνοδεύσωσιν αὐτόν. Ὁ Ἡγεμὼν μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰς τὸν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῶν ἀνακτόρων ναοὺς καὶ ναΐδια καὶ προσευχηθεὶς διευθύνεται ἀκολούθως εἰς τὸν ὡραῖον κοιτῶνα τῆς Δάφνης, ἔνθα ἐνδυόμενος ὑπὸ τῶν Βεστητόρων τὸ σκαραμάγγιον καὶ ἐνδυόμενος τὸ διβητήσιον ἀναμένει ἐπ' ὀλίγον, μέχρις ὅτου ἑτοιμασθῶσι τὰ πάντα.

Ὁ ἐπὶ τῆς καταστάσεως ἤτοι ὁ Τελετάρχης διευθετεῖ τοὺς ἐν τῷ προθαλάμῳ τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων συγκλητικοὺς κατὰ σέκρετα ἢ βῆλα, ἤτοι τάττει χωριστὰ τὰς κατὰ τὸ ἀξίωμα διαφόρους τάξεις, τοὺς Μαγίστρους, Πατρικίους κλπ. προτάσσων εἰς ἑκάστην τάξιν τοὺς πρότερον ἐγγεγραμμένους εἰς τὴν χρυσῆν βίβλον τῶν Εὐγενῶν καὶ τοὺς ἔχοντας ἐκτὸς τοῦ κενοῦ ἀξιώματος καὶ Ὀφφίκιόν τι ἤτοι ἐνεργὸν ὑπούργημα. Ἡ κατάταξις ἐτελείωσε· ἐν τῇ αὐλῇ τὰ πάντα εἰσὶν ἕτοιμα.

Ὁ Αὐλάρχης εἰδοποιηθεὶς ἀναγγέλλει τοῦτο εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις μεταβαίνει ἐκ τοῦ κοιτῶνος τῆς Δάφνης εἰς τὴν πλησίον αἴθουσαν τοῦ ὀκταγώνου Κουβουκλείου, ὅτε εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Αὐλάρχου *Βεστήτορες* οἱ ἐνδύοντες τὸν βασιλέα εἰσέρχονται εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην καὶ περιβάλλοντες αὐτὸν τὴν χλαμίδα ἐξέρχονται, ὁ δὲ Αὐλάρχης θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ στέμμα. Ἐκ τοῦ Κουβουκλείου δὲ ὑπὸ πάντων τῶν εἰρημένων ἀκολουθούμενος καὶ διερχόμενος

διὰ τῆς αἰθούσης τοῦ Αὐγουστέως καὶ τοῦ προθαλάμου αὐτοῦ ἐμβαίνει εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων καὶ κοιτᾶται ἐπὶ τοῦ διὰ πολυτίμων λίθων κοσμουμένου χρυσοῦ θρόνου, ἱσταμένου ἐν μιᾷ καμάρᾳ, περικλειομένῃ διὰ χρυσῶν παραπετασμάτων, ἐνῷ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτοῦ ἀκολουθία παρατάσσεται ἐπὶ τῆς αἰθούσης δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ.

Ἐνταῦθα γίνεται ἡ προσκύνησις τοῦ βασιλέως ὑπὸ τῶν Αὐλικῶν καὶ Συγκλητικῶν. Πρῶτον εἰσέρχεται ὁ Ῥαίκτωρ, οἱ Αὐλάρχαι καὶ οἱ Αὐλικοὶ καὶ ἀσπάζονται τὸν βασιλέα· εἶτα λαβὼν νεῦμα παρὰ τοῦ Ἄνακτος ὁ Αὐλάρχης, νεύει διὰ τῆς χλαμύδος του εἰς Ὀστιάριον χρυσῆν διάλιθον ῥάβδον κρατοῦντα, ὅστις ἀπομακρύνεται, ὅπως εἰσαγάγῃ τοὺς εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς αἰθούσης ἱσταμένους, τὸν Πρωτοσπαθάριον καὶ τὸν Δομέστικον τῶν Ὑπασπιστῶν τοῦ βασιλέως, τοὺς Πρωτοσπαθαρίους τοῦ Χρυσοτρικλίνου, τὸν Τελετάρχην, τοὺς Σιλεντιαρίους καὶ τὸν Ἀδμηνσουνάλιον καὶ ἵσταται πρὸ τοῦ παραπετάσματος τῆς καμάρας. Ὁ Αὐλάρχης πάλιν διὰ νεύματος τοῦ βασιλέως νεύει διὰ τῆς χλαμύδος του εἰς τὸν Ὀστιάριον τοῦτον, ὅστις προσκυνῶν δι' ὑποκλίσεως τὸν βασιλέα κρούει διὰ τῆς χειρὸς τὸ ὄπισθεν του παραπέτασμα, οὗ τὰ δύο φύλλα ἀμέσως ἀνασύρουσιν οἱ ἐκεῖ παριστάμενοι Σιλεντιάριοι καὶ εἰσέρχονται οἱ εἰρημένοι, οἵτινες ἀσπαζόμενοι τὸν βασιλέα ἐξέρχονται ἀμέσως.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγείρεται τοῦ θρόνου ὁ βασιλεύς, οἱ δὲ αὐλικοὶ αἴροντες τὸν θρόνον ἐκ τῆς καμάρας θέτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, κάτωθεν ἀψῖδος ἐχούσης τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου Τ, κατασκευασμένης δὲ ἐκ κισσοῦ, μυρσίνης καὶ δενδρολιβάνου. Καθεσθέντος ἐκεῖ τοῦ βασιλέως καὶ παραταχθέντων ἔνθεν κακεῖθεν τῶν αὐλικῶν, ὁ Αὐλάρχης διὰ νεύματος αὐτοῦ εἰσελθὼν ὑπὸ τὴν ἀψῖδα πρὸ τοῦ θρόνου καὶ προσκυνήσας δι' ὑποκλίσεως ἐξέρχεται, ὅπως εἰσαγάγῃ τὰς διαφόρους τάξεις τῶν Συγκλητικῶν, ἱσταμένων ἐπὶ τοῦ προθαλάμου, συνεξέρχονται δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ δύο Σιλεντιάριοι, οἵτινες ἱστάντες ἔνδοθεν τῆς θύρας, πρὸ τῶν παραπετασμάτων, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ. Ὁ ἐκ δεξιῶν Ὀστιάριος κρούει διὰ τῆς χειρὸς τὸ παραπέτασμα καὶ εἰς τὸ σύνθημα τοῦτο οἱ παριστάμενοι Σιλεντιάριοι ἀνασύρουσι τὰ φύλλα τοῦ παραπετάσματος καὶ εἰσέρχεται πρώτη ἡ τάξις τῶν Μαγίστρων καὶ Ἀνθυπάτων, φορούντων τοὺς δώδεκα χρυσοϋφάντους λώρους, προηγουμένου τοῦ Αὐλάρχου καὶ ἐπακολουθούντων τῶν δύο Ὀστιαρίων. Ὁ Αὐλάρχης καὶ οἱ Ὀστιάριοι λαμβάνουσι τὴν οἰκείαν πλησίον τοῦ θρόνου θέσιν, οἱ δὲ Μάγιστροι καὶ Ἀνθύπατοι προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα ἀσπαζόμενοι αὐτὸν πρῶτον μὲν εἰς τὰ γόνατα, ἔπειτα εἰς τὰς χεῖρας καὶ τέλος εἰς τὸ στόμα καὶ εἶτα λαμβάνουσι τὴν οἰκείαν, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ θέσιν, μετὰ τοὺς αὐλικούς. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον εἰσάγεται καὶ ἑκάστη τῶν λοιπῶν τάξεων.

Ὁ Πατριάρχης εἰσελθὼν μετὰ τοῦ κλήρου εἰς τὰ ἀνάκτορα ἀναμένει ἐν τῷ πλησίον τοῦ Ὀκταγώνου ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Ὁ Ῥεφερενδάριος ἤτοι ὁ Διαγγελεὺς αὐτοῦ ἀναγγέλλει τοῦτο εἰς τὸν Αὐλάρχην, ἐξ οὗ εἰδοποιηθεὶς ὁ βασιλεὺς νεύει νὰ εἰσαχθῇ ὁ Πρωθιεράρχης καὶ παραυτὰ ὁ Αὐλάρχης μετὰ Ὀστιαρίων καὶ Σιλεντιαρίων ἀπελθόντες καὶ παραλαβόντες συνοδεύουσιν αὐτόν, φοροῦντα τὴν πατριαρχικὴν στολὴν καὶ τὴν μίτραν, εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα ὁ Ἄνακ μετὰ πάσης τῆς Συγκλήτου ἀναμένουσιν αὐτόν. Σιλεντιάριοι ἀνασύρουσι τὰ παραπετάσματα τῆς θύρας, ἐνῷ ὁ Αὐλάρχης φωνεῖ ὁ *Πατριάρχης*. Εἰσερχομένου τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑψίστου ὁ τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνισμοῦ διέπων ἐγείρεται, ὅπως ὑποδεχθῇ αὐτόν, πάντες δὲ οἱ παρεστῶτες ὑπὸ θείου σεβασμοῦ καταλαμβανόμενοι προσκυνοῦσιν· βασιλεὺς δὲ καὶ Πατριάρχης χαιρετῶσι [illegible] ἀλλήλους. Τῷ Πατριάρχῃ παρακολουθῶν εἰσέρχεται καὶ ὁ πατριαρχικὸς κλῆρος.

Ἄνακ ζητεῖ τὴν τελευταίαν ἐπιδοκιμασίαν τῆς Συγκλήτου περὶ τῆς στέψεως τοῦ υἱοῦ του. Πάντων δὲ συναινούντων, ποιεῖ νεῦμα εἰς τὸν Αὐλάρχην, ὅστις ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς Συγκλητικοὺς ἐκφωνεῖ τὸ καθιερωμένον *Κελεύσατε*. Τότε πάντες οὗτοι ἐκφέροντες τὴν εὐχὴν «εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθοὺς ὁ Θεὸς ἀγάγοι τὴν δικαίαν ὑμῶν βασιλείαν» ἐξέρχονται, καὶ οἱ μὲν Πατρίκιοι ἱστανται εἰς τὸν προθάλαμον τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰ ἐδώλια τῆς αὐλῆς, ἔνθεν κακεῖθεν τῆς Ἐξέδρας.

Τέλος ἐξέρχεται καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Πατριάρχου ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν αὐλικῶν, οὓς ὑποδεχόμενοι οἱ Πατρίκιοι ἐν τῷ προθαλάμῳ συνοδεύουσι μέχρι τῆς Ἐξέδρας. Ἐξερχόμενον δὲ τὸν βασιλέα ὑποδέχεται τὸ πλῆθος διὰ τῶν ἐπευφημιῶν «ἀνατείλον ἡ ἔνθεος βασιλεία . . . » κτλ. ἐπευφημῶν καὶ τὴν Αὐγούσταν (τὴν βασίλισσαν) καὶ τὰ πορφυρογέννητα (τοὺς βασιλόπαιδας). Οἱ δύο ἀνώτατοι ἄρχοντες τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τῆς Ἐξέδρας, οἱ δὲ Πατρίκιοι ἱστανται κάτω ἐπὶ τῶν ἐδωλίων, πέριξ αὐτῆς. Ὁ βασιλεὺς τότε πρῶτον κατασφραγίζει τρὶς τὸν λαὸν ἤτοι ἐκτείνων τὴν δεξιὰν πρὸς αὐτὸν ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἔπειτα λαλεῖ πρὸς αὐτόν, ὅστις λαμβάνων θάρρος ὑποβάλλει, ἐὰν ἔχῃ, αἴτησίν τινα.

Ἐπὶ τῆς Ἐξέδρας ὑπάρχει τὸ ἀντιμήνσιον (τραπέζα), ἐφ' οὗ κεῖται ἡ χλαμὺς μετὰ τῶν φιβλῶν (καρφίδων) καὶ τὸ διάδημα τοῦ Κατσαρος. Τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ὁ Αὐλάρχης καὶ εἰς Μάγιστρος ὁδηγοῦσιν ἐκεῖ τὸν στεφθησόμενον, φοροῦντα διβωτήσιον καὶ καμπότσουβα. Ὁ Πατριάρχης ἱστάται ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης καὶ πλησίον αὐτοῦ ὁ βασιλεύς, ὅπισθεν δὲ αὐτῶν ὁ διάκονος τοῦ Πατριάρχου καὶ ὁ βασιλόπαις. Παπᾶς καὶ υἱὸς ἀνάπτουσι κηρία, ἐνῷ ὁ Διάκονος ἄρχεται δεήσεως πρὸς τὸν Ὕψιστον. Μετὰ ταύτην ὁ Πατριάρχης ποιεῖ εὐχὴν ἐπὶ τῆς χλαμύδος, εἰς τὸ πέλος τῆς ὁποίας δίδει αὐτὴν εἰς τοὺς Βεστήτορας. Οὗτοι ἐκτείνουσι αὐτὴν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ἐνῷ ὁ Αὐλάρχης καὶ ὁ Μάγιστρος ἄγουσι πρὸ αὐτοῦ τὸν βασιλόπαιδα. Ὁ βασιλεὺς δεχόμενος δι' ἐκτεταμένων τῶν χειρῶν τὴν χλαμύδα περιβάλλει δι' αὐτῆς τὸν στεφόμενον καὶ φιλεῖ αὐτόν, ἐνῷ ὁ λαὸς προκαταρχοντος τοῦ κράκτου ἀναφωνεῖ τρὶς εὐτυχῶς, εὐτυχῶς. Μετὰ τὰς εὐφημίας ὁ μὲν Πατριάρχης κατασφραγίζει τρὶς τὸν λαόν, ὁ δὲ διάκονος δέεται, ὅτε κύπτουσι πάντες, λαός, στρατός, Πατριάρχης, Βασιλεὺς καὶ Καῖσαρ. Τέλος δὲ ὁ Πατριάρχης ποιεῖ καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ διαδήματος εὐχὴν, μεθ' ἣν φιλῶν αὐτὸ προσφέρει εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ἀσπαζόμενος ἐπίσης αὐτὸ ὡς καὶ ὁ βασιλόπαις, καὶ ποιῶν δι' αὐτοῦ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ στεφομένου, στέφει αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» καὶ θέτει εἰς τὴν κεφαλήν του.

Πρὶν ἢ ὁ βασιλεὺς ἐπιθέσῃ καλῶς τὸ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Καίσαρος ὁ λαός, δίδοντος τὸ σύνθημα τοῦ κράκτου, ἐκρήγνυται εἰς ἀνευφημίας ὑπὲρ τοῦ στεφθέντος, ἐξ ὧν ἀντήχει ἡ αὐλὴ καὶ οἱ θόλοι τῶν ἀνακτόρων, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως «πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, τῶν μεγάλων, τῶν θεοπροβλήτων βασιλέων, πολλὰ τὰ ἔτη. . »

Ἀνιόντος τῆς ἀναγορεύσεως ὁ βασιλεύς, ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Καῖσαρ ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν αὐλικῶν εἰσέρχονται εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων καὶ κάθηνται ἐπὶ θρόνων, τοῦ νεοστεφθέντος καθημένου εἰς τὰ πλάγια τοῦ πατρός του. Τότε οἱ μὲν Συγκλητικοὶ εἰσέρχονται καὶ ἱστανται ἀναμένοντες εἰς τὸν προθάλαμον τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων. οἱ δὲ Δημάρχοι μετὰ τῶν δημοτῶν καὶ ἀξιωματικοὶ μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ οἱ σημαιοφόροι μετὰ τῶν σημάτων ἀπερχόμενοι μεταβαίνουσι καὶ ἱστανται εἰς τὰς ὡρισμένας αὐτοῖς κατὰ τὰς ἑορτὰς θέσεις, ὁπόθεν μέλλουσι νὰ συνοδεύσωσι τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναστάσεως, καὶ τέλος ὁ λαὸς ἐξερχόμενος τῶν ἀνακτόρων ἱσταται εἰς τὴν πρὸ αὐτῶν πλατείαν.

Νῦν μέλλουσι νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν βασιλέα διὰ τὴν στέψιν καὶ νὰ συγχαρῶσι τὸν Καίσαρα. Πρῶτοι οἱ παρατεταγμένοι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῶν θρόνων αὐλικοὶ πλησιάζοντες προσκυνοῦσι τοῦ μὲν βασιλέως τὰ δύο γόνατα, τοῦ δὲ Καίσαρος τὸ ἕν, δίδοντες ἅμα καὶ τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης, ποιοῦντες τὸ *Χριστὸς ἀνέστη*. Τούτοις διαδέχονται οἱ Συγκλητικοὶ εἰσαγόμενοι ὑπὸ τοῦ Αὐλάρχου κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον, τὰ αὐτὰ ποιοῦντες. Τέλος δὲ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Αὐλάρχου *κελεύσατε* εὐχηθέντες τὸν βασιλέα ἐξέρχονται καὶ λαμβάνουσι τὰς θέσεις αὐτῶν εἰς τὰ παρακείμενα μέρη τῶν ἀνακτόρων, ὁπόθεν μετ' ὀλίγον ἀπέρχονται συνοδεύοντες τὸν βασιλέα εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας.

Σ. Γ. Παναγιωτοπουλος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ

Ὁ κατὰ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' πόλεμος ἐξακολουθεῖ ἀτυχῶς ἔν τινι ὀργάνῳ τῆς Κυβερνήσεως, δικαιολογῶν πληρέστατα τὸν ἐπίλογον ἡμῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ «*Θρησκεία καὶ κυβέρνησις*» *ἀρ. σχ. κθ'*.

Πολεμίους Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Φαναρίῳ, ὅπου τόσα συμφέροντα, τόσαι φιλοδοξίαι συγκρούονται, δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, οἱ ἐν Ἀθήναις ὅμως ἐχθροὶ αὐτοῦ εἶνε ἡμῖν ἀκατάληπτοι. Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ προσώπου ἀγνώστου, περὶ σχέσεων ἰδιωτικῶν κεκρυμμένων ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ δημοσίου, θὰ ἦτο συγγνωστὸς ὁ πεπλανημένην περὶ τούτων γνώμην ἐκφέρων, ἀλλὰ προκειμένου περὶ προσώπου, οὗ ἅπας ὁ βίος ὑπῆρξε δημόσιος, οὗ αἱ πράξεις ἀποτελοῦσι τὴν σαφεστάτην τῶν γνώσεων πᾶσιν τοῖς Ἕλληνος καὶ ὀρθοδόξου, οὗ ἡ δραστηριότης, ὁ χαρακτήρ, ἡ τῶν πραγμάτων ὀξεῖα ἀντίληψις κατέστησαν αὐτὸ λάτρευτὸν παρ' ἅπασι τοῖς παρακολουθήσασι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα, δὲν εἶνε ὑπόπτως παράδοξον νὰ ἀκούωνται ἐν Ἀθήναις καὶ γνῶμαι ἐναντίαι; Φαίνεται παρ' ἡμῖν τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατέστη νόσος ὀργανικὴ καὶ ἀσκοῦμεν αὐτὸ καὶ ὅπου τὰ πράγματα οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀσυμφωνίαν. Τὸ καταφέρεσθαι κατὰ τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' καὶ παριστάνειν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον ἀνίκανον καὶ μονονοῦ ὡς ὀλετῆρα ἀποτελεῖ οὐ μόνον τραῦμα κατὰ τῆς σαφοῦς συνειδήσεως πάντων τῶν ὀρθοδόξων, πλὴν τῶν ἐνδιαφερομένων, ἀλλ εἶνε ἱστορικὸς παραλογισμός, εἶνε ἀσέβεια πρὸς τὴν ἀλήθειαν, εἶνε ἀδίκημα πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις ἐπὶ τῷ Ἰωακεὶμ τῷ Γ' χαίρει καὶ καυχᾶται καὶ ἐλπίζει ὡς ἐπὶ ἑνὶ τῶν ἐξόχων αὐτῆς τέκνων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῆς λειψανδρίας, καὶ τῆς ἐθνικῆς στειρώσεως. Εἶνε ὄντως παράδοξος ὁ τρόπος, καθ' ὃν διδάσκονται ἐν μέσαις ταῖς Ἀθήναις τὰ ἀντεθνικώτατα διδάγματα, καὶ δὲν δύναταί τις νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο ἢ παραδεχόμενος ὅτι εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν κ. Τρικούπην καὶ τὸν κ. Δεληγιάννην τόσον ὀλίγον προσέχομεν, τόσον παρθένον ἔχομεν τὴν συνείδησιν, ὥστε τοῦ τυχόντος αἱ εἰσηγήσεις καταλαμβάνουσιν ἐν αὐτῇ τὴν πρώτην θέσιν.

Πολὺ ἀργὰ θὰ ἐννοήσωμεν πόσον θὰ στοιχίσῃ εἰς τὸ ἔθνος ἡ μέθοδος τοῦ τὰ πάντα ἐξευτελίζειν ἥτις ἀπὸ τοῦ στενοῦ

Ο ΝΥΜΦΙΚΟΣ ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ

ΠΟΛΩΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΗΣ

ΑΝΝΗΣ ΝΑΡΚΕΒΑΣΚΑΣ

(Συνέχεια· ἴδε σελ. 526)

Ἡ Ἀνιέλα ἤρπασε τὰ γόνατα τῶν πρώτων, οἵτινες ἤθελον νὰ εἰσέλθωσι καὶ ἐθρήνει καὶ ἐκραύγαζε . . . Μάτην! . . . Αἴφνης ἀνήρ τις ἠνέῳξε δρόμον ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, ἦτο ὁ Ζδισλαῦος. Πλησιάσας εἰς αὐτήν, τὴν ἀνήγειρε καὶ τῇ εἶπε!

— Κυρία, ἔλθετε μετ' ἐμοῦ εἰς τοὺς πατρός σας. Μάτην θὰ ἀνθιστάμην εἰς τὴν μανίαν τοῦ λαοῦ. Ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον αἰσχύνομαι νὰ ὀνομάσω σύζυγόν σας, δὲν δύναται νὰ ἐκφύγῃ. Ἡ οἰκία θὰ πυροπληθῇ. Ἔλθετε, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

— Ἄφετέ με! ἀπήντησεν ἡ Ἀνιέλα, ἀποσπασθεῖσα τῶν χειρῶν του. Ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἔπραξεν ὁ Ῥαϊμόνδος εἶναι σύζυγός μου. Θὰ ἐκπληρώσω δὲ τὰ σοζυγικά μου καθήκοντα, καὶ ἂς συμβῇ ὅτι δήποτε.

Πυροβολισμὸς ἠκούσθη ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ. Ἐθραύσθη ἡ θύρα. Ὁ Ῥαϊμόνδος ἔπλεεν εἰς τὸ αἷμά του. Εἶχεν αὐτοκτονήσει.

Ὁ Ζδισλαῦος, μεθ' ἑνὸς τῶν συντρόφων του, μετέφερον τὴν Ἀνιέλαν λιπόθυμον εἰς τὸν πατρικὸν αὐτῆς οἶκον. Μετὰ δύο ὥρας, τὸ μέγαρον τοῦ Ῥαϊμόνδου ἦτο παραναλωμα τῶν φλογῶν. Ὁ δὲ ὄχλος, ἁρπάσας τὸ πτῶμα τοῦ ἀτίμου ἐκείνου, τὸ ἔσυρεν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐπὶ τέλους τὸ κατεκερμάτισε καὶ ἔρριψε τὰ τεμάχια εἰς τοὺς κύνας.

Τίς δύναται νὰ παραστήσῃ τὴν κατάπληξιν τῶν γονέων τῆς Ἀνιέλας; Ταυτοχρόνως ἔμαθον καὶ τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Ῥαϊμόνδου καὶ τὸ ἄτιμον ἔργον του. Ἔβλεπον δὲ καὶ θνήσκουσαν ὑπὸ τὰ ὄμματα των τὴν μονογενῆ αὐτῶν θυγατέρα. Σφοδρὸς πυρετὸς μετὰ παραληρημάτων εἶχε καταλάβει αὐτήν· ἐπὶ ἕνα δὲ μῆνα ἐυρίσκετο εἰς τὸ χείλος τοῦ τάφου. Προσβαλλομένη ὑπὸ βαρυτάτων σπασμῶν, συχνάκις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἔγγυς νὰ ἐκπνεύσῃ. Ἀλλ' ἡ ἡλικία καὶ αἱ ἀπαυστοι περιποιήσεις τῶν προσφιλῶν αὐτῆς γονέων ἐθριάμβευσαν ἐπὶ τέλους τῆς νόσου. Παρῆλθεν ὅμως πολὺς καιρὸς πρὶν ἢ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς κατάστασιν.

Μόλις ἀνέρρωσε, προσέφερεν εἰς τὸ ἔθνος ἅπασαν τὴν περιουσίαν, ἣν ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τοῦ συζύγου της.

— Εἰθὲ νὰ ἠδυνάμην οὕτω νὰ ἐξαγοράσω καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ! Εἰθε νὰ μὲ ἐσυγχώρουν, διότι ἔφερον τὸ ὄνομα Μιεστρόβοκη!

Ἀλλ' ἐν τῇ ὅλως πολωνικῇ ἐκείνῃ καρδίᾳ, ταῦτα δὲν ἤρκουν. Μιμηθεῖσα πολλὰς ἄλλας κυρίας καὶ αὐτὴ κατέλιπε τὴν πατρικήν της οἰκίαν, τὰς ἀνέσεις της, τὴν ἡσυχίαν της καὶ τὰς διασκεδάσεις της, καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος. Μεγαλοπρεπές, ἅγιον θέαμα ἦτο τὸ νὰ βλέπῃ τις τὰς μεγαθύμους ἐκείνας γυναῖκας, διημερευούσας παρὰ τὰς κλίνας τῶν τραυματιῶν, νοσηλευούσας αὐτοὺς καὶ πᾶσαν καταβαλούσας προσοχὴν ἵνα μετριάζωσιν αὐτῶν τὰς ὀδύνας. Οὔτε κόποι, οὔτε ἀηδίαι, οὔτε ὑπέρμετρος οἶκτος διὰ τὰ ὑπὸ τὰ ὄμματά των ἄλγη, κατώρθωσε νὰ χαλαρώσῃ τὸν φιλάνθρωπον ζῆλόν των. Μετριόφρων θυσία, ἀλλ' ὑψηλή. Ἡ ἱστορία, ἡ μέλλουσα νὰ περισυλλέξῃ καὶ νὰ χαράξῃ ἐν ταῖς αἰωνίαις αὐτῆς δέλτοις, τὰ ἀμίμητα τοῦ Πολωνικοῦ στρατοῦ ἄθλα, θὰ ἀφιερώσῃ καὶ εἰς τὰς εὐσεβεῖς ἐκείνας σελίδας τίνας, ἃς οἱ μεταγενέστεροι ἀναγινώσκοντες θὰ καταβρέχωσι διὰ τῶν δακρύων των.

Ἐν τούτοις, ὁ ἐθνικὸς στρατὸς ἔβαινεν ἀπὸ ἐπιτυχίας εἰς ἐπιτυχίαν. Ὁ Ζδισλαῦος, ἐπίσης καὶ οἱ φίλοι του, εἶχον ἐξ ἀρχῆς καταταχθῆ εἰς τὴν ἐθνοφυλακήν. Διεκρίθη ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης τοῦ 7ου συντάγματος τῆς γραμμῆς, ἐν πάσαις ταῖς συμπλοκαῖς, ὧν συμμετέσχε. Ἀλλὰ κατὰ τὴν αἱματηρὰν μάχην τῆς Λιβιέκης, ὅπου τὸ πρῶτον οἱ Ῥῶσσοι ἐποίησαν χρῆσιν τῶν τηλεβόλων, τεράστια ἐξετέλεσεν ἀνδρεῖας. Ἐπίσης γενναῖος ἐδείχθη καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον τοῦ Βάβερ, καθ' ἣν ἐπολέμησε παρ' αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ λόχῳ, καὶ ὁ Καζιμίρος Νορμούτ, ὅστις ἀφοῦ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν εἰς πάντας τοὺς κρατουμένους ἐν τῇ παραπῇ μονῇ τῶν Καρμηλιτῶν εἰρκτῇ πολιτικοὺς καταδίκους, εἶχεν ἀνταλλάξει τὸ ράσον τοῦ καλογήρου πρὸς τὴν στρατιωτικὴν στολήν, τὸ εὐχολόγιον πρὸς τὸ πυροβόλον. Ἀμφότεροι κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐτραυματίσθησαν ἐλαφρῶς. Ὁ Ζδισλαῦος, ὅστις εἶχεν ἀφήσει τὴν Ἀνιέλαν εἰς τὰ ἔσχατα, ἐπωφεληθεὶς τὴν μετὰ τὴν πείσμονα μάχην τοῦ Βάβερ συνομολογηθεῖσαν ἀνακωχήν, ἐζήτησεν ὀλίγων ὡρῶν ἄδειαν ὅπως μεταβῇ εἰς Βαρσαβίαν. Τῆς ἀδείας δοθείσης αὐτῷ, ἔδραμεν ἀπὸ ρυθῆρος εἰς τὴν πόλιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀφίπτευσεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας, ἔνθα τόσας χαρὰς καὶ τόσας λύπας εἶχε δοκιμάσει. Ὁ γενναῖος στρατιώτης δὲν εἶχε τὴν δύναμιν ν' ἀναβῇ τὴν κλίμακα. Ἐπροχώρησε βήματά τινα, ἀλλ' ἐφοβεῖτο μὴ ἴδῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπηρέτου γεγραμμένην τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀνεπανορθώτου συμφορᾶς του. Ἀλλὰ πᾶς φόβος αὐτοῦ διεσκεδάσθη. Ὁ κ. Ροζέβσκης ἰδὼν αὐτὸν ἔτρεξε καὶ τὸν ἔσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του πλήρης χαρᾶς.

— Λοιπόν, ζῇς; ἔστω δεδοξασμένον τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Τίς δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς πολυαρίθμους ἐρωτήσεις, αἵτινες ἐγένοντο ἀμφοτέρωθεν; Τὰ ἐπὶ τόσον χρόνον καταστελλόμενα αἰσθήματα ἐξεχείλιζον. Ὁ γέρων Ροζέβσκης ἔχαιρεν ἐπίσης καὶ ὁ νέος Ῥωμάνσκης· διότι ἂν οὗτος ἠγάλλετο, βλέπων ἐκείνην ἣν ἠγάπα, ἐλευθέραν πλέον, ἐκεῖνος ἔχαιρεν ἐπαναβλέπων ἐκεῖνον, ὃν τόσῳ διακαῶς ἐπόθησε νὰ ὀνομάσῃ υἱόν του, στρατιώτην καὶ νικητήν. Πόσον ηὐφραίνετο ὁ γέρων ἐκεῖνος

κύκλου τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν πραγμάτων εἰσεπηδήσεν ἀτυχῶς ἀπό τινος καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Πᾶν τῆς μετριότητος ὑπερέχον μετὰ χαιρεκακίας πιθήκων προσπαθοῦμεν νὰ καταστρέψωμεν καὶ περ μὴ ἔχοντες διὰ τίνος νὰ τὸ ἀντικαταστήσωμεν!..

Δικαίζομεν καὶ καταδικάζομεν εὐχερέστατα χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν κἂν ἂν ἐνέργειά τις ἀποδιδομένη εἰς ὑψηλόν τι ἄτομον εἶνε ἀληθὴς καὶ χωρὶς ν' ἀνήκωμεν εἰς τὴν ὑψηλὴν σφαῖραν τῶν γνωριζόντων τὰς αἰτίας μιᾶς τινος ἐνεργείας.

Μήπως ὀλίγα τάχα ἠκούσθησαν καὶ ἀκούονται καὶ περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νικοδήμου; Ἀλλὰ τίς ἐξ ἡμῶν τὸν γνωρίζει; Τίς τὸν ἐπλησίασε τόσον ὥστε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τοὺς διαλογισμούς του; Τίς γνωρίζει τὴν θέσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπέναντι τῶν Ἀράβων, τῶν Ῥώσσων, τῶν Δυτικῶν κληρικῶν καὶ τῶν Ἑβραίων τοκογλύφων, ὥστε ἐξ Ἀθηνῶν νὰ δύναται νὰ κανονίζῃ τὴν πορείαν καὶ νὰ ἐγκρίνῃ ἢ νὰ ἀτακρίνῃ τὴν διαγωγὴν ἑνὸς ἱεράρχου; Πρό τινος ἀκριβῶς ἀνέγνωμεν τὴν ἐν τῷ 201 ἀριθμῷ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ εἴδομεν τί ἐγένετο καὶ τί γίνεται! καὶ πάλιν δὲν τολμῶμεν νὰ ἐκφέρωμεν ἀπόλυτον γνώμην, ὡς ἀγνοοῦντες ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα.

Οἱ τόσον εὐκόλως ἐνα Ἕλληνα ἀποκαλοῦντες Βούλγαρον, Ῥῶσσον, Αὐστριακὸν φαίνεται ὅτι ἀγνοοῦσι τὸ μέγεθος τῆς ὕβρεως, ὅπως βεβαίως ἀγνοοῦσι καὶ τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἦνε τις Ἕλλην!

Τοὺς ἀπὸ τῆς αὔριον ἀρχομένους παρηγορισμοὺς ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς ἐκπλικώσεως τοῦ Διαδόχου θέλομεν περιγράψῃ ὅσον ἔνεστι λεπτομερῶς εἰς τὸ προσεχές, εἰς ὅ, καὶ περὶ τοῦ πολυκλαύστου κόμου

Πάνου Γιαννοπούλου.

ΝΥΚΤΕΣ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

21 Ὀκτωβρίου

Γ'.

Ἐν τῇ ἀγροτικῇ μονώσει εἰς ἣν ἐκουσίως καὶ εὐχαρίστως ὑπέβαλον ἐμαυτόν, συντρόφους ἔχω τὰς ἀχωρίστους σκέψεις μου, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ κόσμου μελέτας. Μεταλλάσσουσι τοῦ ἐνιαυτοῦ αἱ ὧραι καὶ τῆς ἡμέρας τὰ στάδια. Καὶ τοῦ ἀνθρώπου αἱ ὀρέξεις, αἱ ἐντυπώσεις, αἱ διάφοροι ἐκτιμήσεις, αἱ ἰδέαι, τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἀλλάσσουσιν ἐπίσης, ὑποκείμενα εἰς τὸν ἀδυσώπητον τῆς γενικῆς ἀλλοιώσεως νόμον... Δὲν ἀγαπῶμεν ὅπως ἄλλοτε· ἀλλ' οὔτε ὡς ἄλλοτε ἐχθαίρομεν. Τῶν συμπαθειῶν ἡμῶν ἡ ἐλάττωσις ἀνεῦρε τὸ ἀντίβαρόν αὐτῆς ἐν τῇ μειώσει τοῦ μίσους μας. Θαυμάζομεν ὀλιγώτερον· ὀλιγώτερον ἐνθουσιῶμεν, σκεπτόμεθα πλειότερον καὶ πλειότερον σταθμίζομεν τοῦ κόσμου τὰ παράδοξα, ἀκατανόητα πολλάκις, καὶ τὸν ἄνθρωπον, ὑπὸ τὰς ποικιλοτάτας αὐτοῦ ἐμφανίσεις... Τὰ πάντα βαίνουσιν εἰς βαθμιαίαν ἀλλοίωσιν ἐδῶ κάτω... Καὶ βεβαίως μήπως καὶ ἡμεῖς δὲν ἀλλοιούμεθα, χωρὶς νὰ φαινώμεθα, ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν;... Διαφόρως μελετᾷ τις τὸ θεῖον, τὸν κόσμον, ἑαυτόν, ὑπὸ τὸ ἀκτινοβόλον φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ εἰς ἄλλας βυθίζεται μελέτας ὁπουδάζων τὸ πᾶν ὑπὸ τὴν σιωπηλὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς νυκτός. Ἡ ἐρημία, ἡ μεσονύκτιος ὥρα, ἡ βαθυτάτη αὕτη περὶξ ἡμῶν σιωπή, ἐγείρει τὰς πτήσεις τῆς ψυχῆς, ἐξαπτεῖ τὸ ἀκάματον αἰσθημα τῆς ἐρεύνης ὅπερ ἀδιαλείπτως ἐλαύνει τὸν ἄνθρωπον. Ποῖον βαθὺ μυστήριον, ποῖον ἀκατάληπτον αἴνιγμα ἐγκλείει ἡ λέξις αὕτη... Τὴν προφέρομεν ἀδιαλείπτως, ἐλάχιστα ὁρῶ οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι ἐμβαθύνομεν εἰς τὴν ἔννοιάν της! Ἐρευνῶμεν τὸ πᾶν· ἡμᾶς αὐτούς, ἐν τούτοις, ἀφίνομεν ἀνερευνήτους. Ἀδιάφοροι περὶ τὸν ἴδιον ἡμῶν οἶκον, περὶ τὸν ἐσωτερικὸν ἡμῶν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐκτός, αἰρόμεθα εἰς σφαίρας ξένας, οἱονεὶ ποθοῦντες πατρίδα ἄγνωστον ἧς τὴν ἀόριστον ἀνάμνησιν ἐφέρομεν μεθ' ἡμῶν ἐνσαρκωθέντες.... Ἀνερχόμεθα εἰς τοὺς οὐρανούς... Γνωρίζομεν πόσον βάρος ἕλκει οὐράνιόν τι σῶμα, ποία εἶναι ἡ ἡμερησία καὶ ἡ ἐτησία περιφορά του, ποίαν ἔκτασιν ἔχει, ποίαν ἔντασιν τὸ φῶς του, ποῖον τάχος; πότε ἐκλείπει καὶ πότε ἐπανέρχεται. Δεσμῶται δυστυχεῖς, ἐγκαταλείπομεν τὸ στερέωμα καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων ἐπιστρέφομεν ἐδῶ εἰς τὴν φυλακήν μας. Ἐρευνῶμεν τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς· ἀναλύομεν τὰς οὐσίας της, χωνεύομεν τὰ μέταλλα της. Ὑπὸ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος δαμάζομεν τὸν ἄπειρον ὄγκον τῆς ὕλης. Ὁ ἀνήσυχος ἡμῶν νοῦς οὐδέποτε καρέννυται ἐρευνῶν. Ἀπὸ τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ ριπτόμεθα εἰς τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον. Καταμετρῶμεν τὸν πυθμένα του, καὶ ἐπισκεπτόμεθα τὰ ὑπὸ τὴν θάλασσαν σπήλαια. Ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἐπιστήμη του ὑπέταξε τὰ πάντα. Ζῶντα καὶ ὁρατὰ ἐμφανίζονται ὑπὸ τὸν ἔνοπλον ἡμῶν ὀφθαλμὸν τὰ ἀφανέστατα μικρόβια. Αἱ μυστηριωδέστεραι, αἱ ἐκπληκτικώτεραι τῆς ἰδιοτρόπου φύσεως παραγωγαί, αἱ ζηλοτύπως ἀποκρυπτόμεναι εἰς τῆς γῆς καὶ τοῦ ὠκεανοῦ τὰ ἔγκατα, ἀπέβησαν ἡ λεία ἡμῶν καὶ τὸ κτῆμα. Ποῖος δαίμων πανδαήμων ποῖος τύραννος ἀναμοχλευτὴς εἶναι ὁ μικρὸς αὐτός, ὁ ἀσθενὴς ἄνθρωπος!.... Ἡ φύσις ἠγείρεν ὄρη· ὁ δὲ ἄνθρωπος μετέβαλεν εἰς ἐπίπεδα τῶν ὀρέων τοὺς ἀπροσίτους κορυφούς. Ὁ καταπλήσσων ὄγκος ἀφ' ἑνὸς ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ἑτέρου! Συγκρούονται οἱ ἀντίπαλοι καὶ ἠττήθη ἡ ὕλη, τὸ πνεῦμα ἐνίκησε. Ὑπερνέφελοι ὑψοῦνται αἱ Ἄλπεις! ὁ ἄνθρωπος τὰς διέτρησε, καὶ τὰ σπλάγχνα τοῦ κολοσσοῦ σπαράσσει ὁ ἐν τοῖς ἐγκάτοις συρίζων ἀτμός! Ἡ φύσις ἤνωσε τὰς ἠπείρους· δι' ἰσθμῶν ὁ ἄνθρωπος τοὺς ἀπέκοψε!

Ὤρυξε καὶ ἐπλήρωσε λίμνας· ὁ ἄνθρωπος τὰς ἐξήρανε. Ἐξέτεινεν ἐρήμους ἀχανεῖς· ὁ ἄνθρωπος μετέτρεψεν εἰς λίμνην τῆς φύσεως τὴν ἔρημον. Ὁ Πλάστης ἐπετίμησε τὰ ὕδατα, ἀφορίσας αὐτοῖς τὸ ὅριον ὅπερ «οὐ παρελεύσονται». Ὁ ἄνθρωπος διεφώνησε πρὸς τὸν Δημιουργόν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἀνήγαγε τὰς θαλάσσας εἰς τὰ ὀροπέδια. Ἀπενήσωσε τὰς ἠπείρους, ἡνωσεν ὑπογείους τὰς νήσους. Εἰς τὴν φύσιν πλαναται ὁ κεραυνός· ὁ ἄνθρωπος τὸν ἠνέλαβε καὶ τὸν πυρφόρον μοναρχὴν τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως ἐνέκλεισεν ἀδόξως εἰς τὰ βάθη φρέατος ἐλεεινοῦ. Ἐν ὥρᾳ ἡλίου καυστικοῦ ὁ ἄνθρωπος παράγει βροχήν. Ἐν ὥρᾳ σκοτεινοτάτης νυκτὸς παράγει ἰσχυρότατον φῶς σελήνης. Δεσπόζει τῶν ἐκτάσεων. Ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ ἀεροστάτου διατρέχει τὸ ἄπειρον. Ἀνάσσει τῶν ἠπείρων καὶ τῶν θαλασσῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ διέρχεται τὰς ἐρήμους καὶ τοὺς ὠκεανούς. Ἐπινοεῖ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, δι' ὧν συλλαμβάνει καὶ δεσμῖαν κρατεῖ τὴν ἰδέαν!... Ἐπινοεῖ τὸ ποηδάλιον, δι' οὗ διέπει τὸν κολοσσόν, τὴν πυξίδα, τὸν τηλέγραφον. Ἐγείρει τὸν Παρθενῶνα· γλύφει τὸν Ὀλύμπιον Δία, γράφει τὴν Ἀναδυομένην Ἀφροδίτην... Οὐδὲν εἶναι ὅ,τι δὲν δύναται, ἐντὸς τοῦ κύκλου του, ὁ ἄνθρωπος. Τί δὲν γνωρίζει! Τί δὲν θὰ γνωρίσῃ!... Εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἐρευνητικόν, ποία τῆς ὕλης δύναμις θ' ἀντιστῇ, τίς ποτε θὰ διαφύγῃ τῆς ἰσχυρᾶς χειρὸς του τὴν δεσποτείαν; Κύριαρχος τοῦ κόσμου εἶναι δοῦλος ἑαυτοῦ!... Γνωρίζει τοὺς ἀστέρας· ἐμελέτησεν εἰς τῶν ὠκεανῶν τοὺς ἀβυθέστερα καὶ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς. Προλέγει μετὰ πόσα ἔτη θὰ ἐμφανισθῇ ὁ κομήτης τῆς σήμερον. Ἐπίσταται ποῖον μῆνα, ποίαν ἡμέραν, ποῖον λεπτὸν καὶ ποῖον δεύτερον θὰ γείνῃ ἔκλειψις; πόσον θὰ διαρκέσῃ καὶ πότε θὰ παρέλθῃ. Γνωρίζει τὸ πᾶν καὶ μελετᾷ τὸ πᾶν. Ἑαυτὸν μόνον δὲν ἐμελέτησεν, ἑαυτὸν ἀγνοεῖ καὶ οὐδέποτε θὰ γνωρίσῃ... Ὁ σοφὸς ἐν τούτῳ εἶναι νήπιος· ὁ Θεὸς εἶναι σκώληξ· ὁ κραταιὸς ἀσθενέστατος. Πάντων τῶν μυστηρίων, πάντων τῶν ἀνθρωπίνων αἰνιγμάτων, πάντων τῶν ἀγνώστων καὶ ἀκαταλήπτων ἐν τῇ φύσει, τὸ μᾶλλον αἴνιγμα, τὸ μᾶλλον ἄγνωστον καὶ ἀκατάληπτον εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός!...

Ἐγείρομαι· ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου, θεωρῶ τὸ στερέωμα καὶ τὴν γῆν. Σκότος ἐκτείνεται πανταχοῦ. Ἄνεμος ψυχρὸς εἰσελαύνει· ἀνακυκᾷ τοῦ χαρτου τὰ φύλλα, σαλεύει τὰ ἀντικείμενα, καὶ διὰ βιαίας ριπῆς ἀποσβεννύει τὸ φῶς. Ζόφος ἐπεχύθη εἰς τὰ ἀπώτατα τοῦ θαλάμου. Ἀσθενῶς ὑπαφέγγει ἐν τούτοις ἡ φλὸξ τῆς ἑστίας· δευτέρα τοῦ ἀνέμου ριπὴ ἀναστατοῖ τὰ ὀλίγα ἔπιπλα· σκορπίζει τὴν σποδόν, σβύνει τὴν ὠχρὰν λάμψιν τῶν κατοιμένων ξύλων. Τὸ σκότος βαθύτατον ἤδη ἐπεχύθη πέριξ μου. Ἐκλείσα τὸ παράθυρον· Ἐντὸς καὶ ἐκτὸς δεσπόζει ἡ μελανὴ νύξ, καὶ ἀδιόρατα συμφύρονται πανταχοῦ ἀναμίξ τὰ ἀντικείμενα. Ποῖος γνόφος, ποῖον πένθος ἀδιαπέρατον ἐκάλυπτε τὴν φύσιν πρὶν ἢ ἡ χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ φωτίσῃ τὸν ἥλιον!... Ἄνθρωπε! κλίνον τὸ γόνυ πρὸ τοῦ Θεοῦ Σου καὶ δόξασον Αὐτόν. Μετέχεις καὶ Σὺ Θεότητος ἀφοῦ ἐπλάσθης κατὰ τὴν εἰκόνα Του. Εἶσαι μέγας. Ἐννοῦ Θεός... Θέλησον, διάταξον νὰ ἐπανέλθῃ τὸ φῶς. Λέγει! ὁ Δημιουργὸς καὶ γίνεται. Ἄνθρωπε! εἰπὲ καὶ Σὺ καὶ γενήσεται. Ἐν τῷ σκότει προστρίβει ὁ ἄνθρωπος τὸ πυρεῖον· τὸ σκότος διεσκεδάσθη, ἐγεννήθη τὸ φῶς... Εἶπεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐγένετο. Προμηθεῦ ὑπέρτατε! ἰδέα μεγαλοφυεστάτη καὶ παράστασις! Εἶσαι ὁ ἄνθρωπος αὐτός· ἡ Ἐπιστήμη, ἡ ὁσημέραι αὐξουσα γνῶσις! Ἐπὶ τῆς θείας δημιουργίας δημιουργεῖς σὺ τὸ ἔνηπτον δημιούργημα. Ἀνάσσεις ὁ σκώληξ! Ἐδάμασας τὴν φύσιν, ἀνέστειλας τῶν ὑδάτων τὴν ὁρμήν, κατέστειλας τοῦ πυρὸς τὴν ἰσχύν. Ἐτιθάσευσας τὰ θηρία... Ἐδαμάσθης ὅμως καὶ ὑπέκυψας εἰς τὰ πάθη σου.....

Συνάπτω τὰς διακοπείσας σκέψεις μου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ μέγας, ὁ ἐκ τῆς γῆς ἀναλθὼν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβιβάσας εἰς τὴν γῆν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, ὁ περιφρονῶν τὰ κύματα, ὁ δεσμεύων τοὺς κεραυνούς, ὁ σχίζων ἐνάέριος τὰ νέφη, ὁ ζυγίζων τὸ βάρος τῶν πλανητῶν, ὁ ὑπολογίζων τὰς ἐκτάσεις τῶν ὠκεανῶν, ὁ καταμετρῶν τὰς ποσότητας τοῦ πίπτοντος εἰς τὴν γῆν ὕδατος, ὁ καθορίζων πόσον ὑψοῦται ἡ ἐπιφάνεια τῶν θαλασσῶν, ἐὰν μία μόνη σταγὼν ῥιφθῇ ἐντὸς αὐτῶν, ὁ τὰς πορείας τῶν πλανητῶν ἐπιστάμενος, ὁ τοῦ Ὁμήρου τὰ ἔπη συλλαμβάνων, ὁ τοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος γράφων, ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὑπόκειται εἰς τὴν ὕλην καὶ ἀποβαίνει τοῦ κώνωπος τὸ ἐλεεινὸν παίγνιον. Ἡ μεγάλη ψυχή του, ἡ εὐρυτάτη διάνοιά του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἀφανέστερον τοῦ στήθους του μυῶνα, ἀπὸ τὴν δυσνωμοτέραν τῶν ἐντοσθίων του μεμβράνην!!! Μελετᾷ ὁ Θαλῆς τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ὁ Ἀναξαγόρας ἵσταται εἰς ἀτέρμονας ἠθικοὺς κόσμους, διερευνῶν τὰ ὑπέρτατα τῆς δημιουργίας μυστήρια. Ὁ Σωκράτης ἐξηγεῖ τῆς γῆς καὶ τῶν οὐρανῶν τὰ προβλήματα, καὶ ὁρίζει τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος ἑαυτόν. Τί θὰ ἤρκει ὅπως αἱ ἀπροσπέλαστοι αὗται καὶ ὑπέρτατοι πτήσεις τοῦ πνεύματος, αἱ ἐντελέστεραι καὶ ἀπρόσμαχητοι θεωρίαι τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ διαλυθῶσιν ὡς σαπωνος πομφόλυξ; Ἀπλουστάτη στομαχικὴ διατάραξις! Εἰς ἕλεος, μία συγκοπή, μικροσκοπικὴ αἱματος ῥανὶς ἐκφεύγουσα τῆς κυκλοφορίας καὶ πίπτουσα εἰς τὸν εὐρὺν τοῦ φιλοσόφου ἐγκέφαλον. Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος! Ἰδοὺ ὁ παντοδύναμος αὐτός· ἐπὶ τῆς γῆς Θεός! Μία τῶν ἐντοσθίων στρυφὴ καὶ ὁ νοῦς τοῦ Πλάτωνος

στρατιωτικός, ἀκούων τὰ ἔνδοξα κατορθώματα τοῦ ἐθνικοῦ στρατοῦ! καὶ δικαίως, διότι ὑπῆρξε στρατιώτης τοῦ Δομπρόβακη καὶ τοῦ Κοσιούσκου.

Ἐπὶ τέλους, τῆς πρὸς ἀναχώρησιν ὡρισμένης ὥρας ἐπιστάσης, ὁ Ζδισλαῦος ἐζήτησε νὰ προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του εἰς τὴν Ἀνιέλαν. Ἐπιτραπέντος αὐτῷ τούτου, ὁ γενναῖος στρατιώτης συνεκινήθη ἰδὼν τόσῳ ὠχρὰν καὶ πάσχουσαν τὴν ἄλλοτε τόσῳ ῥοδοκόκκινον καὶ ζωηράν.

— Κυρία, εἶπεν αὐτῇ διὰ φωνῆς τρυφερᾶς καὶ πλήρους σεβασμοῦ, συγχωρήσατέ με ἂν ἦλθον νὰ ταράξω τὴν μονάζιαν σας. Ἀλλ' ὁ πόλεμος μαίνεται, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐπιστρέφω εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν μὲ προσκαλεῖ ἡ κινδυνεύουσα πατρίς. Πρὶν δὲ ἢ ἀναχωρήσω, ἐπεθύμουν ν' ἀκούσω μίαν ὑμῶν λέξιν καθορίζουσαν τὴν τύχην μου... εὐτυχὴ ἢ δυστυχῆ.

Ἡ Ἀνιέλα, τεταπεινωμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἔμεινε σιωπῶσα. Τότε ὁ Ρωμάνσκης ἐγονυπέτησεν ἐνώπιόν της καὶ ἐξαγαγὼν τὸν σταυρόν, ὃν εἶχε ῥίψει αὐτῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὃν ἔφερε πάντοτε ἀνηρτημένον εἰς τὸν λαιμόν του, εἶπεν αὐτῇ:

— Ἀνιέλα, ἀναγνωρίζετε τὸν σταυρὸν τοῦτον; Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, οὗτινος παριστᾷ τὴν σεβαστὴν εἰκόνα, καὶ ὅστις μοὶ ἐπέτρεψε μετὰ τόσους κινδύνους νὰ σᾶς ἐπανίδω, εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ σᾶς ἐξορκίσω, δότε μοι, διὰ μιᾶς μόνης λέξεως σας, μικρὰν τινα ἐλπίδα.

— Ρωμάνσκη, ἀπήντησεν ἡ Ἀνιέλα, διὰ τόνου σοβαροῦ καὶ ἐπισήμου. Ὠφείλον νὰ σὲ ἴδω ἄχρι τῆς τελευταίας ῥανίδος τὸ ποτήριον τῆς χολῆς, ὅπερ ὁ Θεὸς εἶχε δι' ἐμὲ προωρισμένον. Ἐξ ὅλων τῶν δοκιμασιῶν ἃς ὑπέστην, αὕτη σᾶς τὸ ὁρκίζομαι, δὲν εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ἀλγεινή. Ζδισλαῦε, δύναμαι χωρὶς νὰ ἐρυθριάσω νὰ σᾶς τὸ ἐξομολογηθῶ· σᾶς ἀγαπῶ. Οὐδέποτε ἡ καρδία μου θὰ σᾶς λησμονήσῃ, — ἡ καρδία μου, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἀνήκει εἰς ὑμᾶς καὶ θὰ ἀνήκῃ πάντοτε. Αἱ εὐχαί μου θὰ σᾶς συνοδεύσωσι πανταχοῦ, Θὰ ἦμαι ζηλότυπος διὰ τὴν ὑπόληψίν σας, ὑπερήφανος διὰ τὰς νίκας σας, εὐτυχὴς διὰ τὴν εὐτυχίαν σας... θὰ ἦμαι πάντοτε ἡ τρυφερωτέρα φίλη σου· ἡ πλήρης πίστεως ἀδελφή σας... ἀλλὰ τίποτε περισσότερον... Ζδισλαῦε, ἐγκαταλείψατε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μὲ νυμφευθῆτε· Ἐνθυμήθητε τὸ ἐπονείδιστον ὄνομα, ὅπερ ἔφερον. Ἡ γύρα τοῦ Μιεστόβσκη δὲν δύναται καὶ δὲν πρέπει νὰ συνομολογήσῃ νέον γάμον.

— Ἀνιέλα, τοιουτοτρόπως μοὶ ὁμιλεῖτε; Σεῖς; Καὶ ποῖος δὲν θὰ ἦτο ὑπερήφανος, ἂν ἠδύνατο νὰ σᾶς ὀνομάσῃ σύζυγόν του; σᾶς, τῆς ὁποίας ἡ ἁγνὴ ψυχὴ καὶ ἡ εὐγενὴς καρδία περικλείουσι πάσας τὰς ἀρετάς! Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν ἐνδίδω εἰς τοὺς παραλόγους αὐτοὺς ἐνδοιασμούς σας. Ἀνιέλα, πίπτω αὖθις εἰς τοὺς πόδας σας καὶ σᾶς καθικετεύω νὰ μοὶ δώσητε ὅ,τι οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν δυστυχέστερον τῶν ἀνθρώπων ἐλάχιστόν τι ἐλπίδος.

— Ἐγέρθητε, σᾶς ἐξορκίζω. Δὲν δύναμαι, σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, νὰ ἀγνήσω εἰς σᾶς, διότι ἐνδιαφέρομαι λίαν περὶ τῆς τιμῆς σας καὶ τῆς ῥήμης σας, καὶ δὲν ὑποφέρω νὰ τὰς θυσιάσετε πρὸς χάριν μου.

— Ἀ! Τὸ γνωρίζω κάλλιστα, Ἀνιέλα. Δὲν μὲ ἀγαπᾶτε, καὶ οὐδέποτε μὲ ἠγαπήσετε.

— Ζδισλαῦε, ἂν ἠδύνασθε τώρα ν' ἀναγνώσετε εἰς τὴν καρδίαν μου, δὲν θὰ εἴχετε τὸ θάρρος νὰ μοὶ ὁμιλῆτε τόσῳ ἀλλόκοτα· Ἂν σᾶς ἐπέλθῃ συμφορά, ἂν λάβετε ἀνάγκην φίλης χειρός, ὅπως σπογγίσῃ τὰ δάκρυά σας· ἂν λάβετε ἀνάγκην λόγων ἐγκαρδίων, ὅπως καταπραύνωσι τὰς θλίψεις σας, θὰ ἴδητε τότε ἂν σᾶς ἀγαπῶ. Τώρα, ἀναχωρήσατε, ἐπιστρέψατε εἰς τοὺς συμπολεμιστάς σας, πορεύθητε ν' ἀποκτήσετε νέους τίτλους εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πατρίδος μας, εἰς τὴν ἰδικήν μου, εἰς τὴν τοῦ σεβασμίου γέροντος, ὅστις σᾶς ἀγαπᾷ ὡς υἱὸν του, καὶ πρὶν ἢ ἀναχωρήσετε θὰ σᾶς εὐλογήσῃ.

Ταῦτα δ' εἰποῦσα ἡ Ἀνιέλα, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν Ζδισλαῦον καὶ ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα της. Ὁ νέος στρατιώτης ἐγονυπέτησεν ἐνώπιόν του, καὶ ὁ γέρων θεὶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὰς χεῖρας του εἶπεν:

— Γιέ μου, καὶ εὐλογῶ. Εἴθε δὲ οὕτω νὰ σὲ εὐλογήσῃ καὶ ὁ Κύριος!

Εἶτα ἐξαγαγὼν ἐκ σινοῦ παλαιᾶς σκευοθήκης ἀρχαῖον ξίφος ὅπερ εἶχε λάβει κατὰ τὴν νεότητά του ἐξ αὐτῶν τῶν χειρῶν τοῦ μεγάλου τῆς Πολωνίας ἥρωος, τοῦ ἀθανάτου Κοσσιούσκου, προσέθετο:

— Λάβε τὸ ὅπλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔφερον πολὺν καιρὸν καὶ πολλάκις ἐβάφη εἰς τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν τῆς Πολωνίας. Εἴξεύρω ὅτι τῷ ἐμπιστεύομαι εἰς χεῖρα ἀνδρείαν. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος μοὶ τὸ ἐδώρησε, θὰ ἀγρυπνεῖ ἐπὶ σοῦ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν.

Καὶ τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος τὰ δάκρυα ἔρρεον κρουνηδόν. Ἡ Ἀνιέλα, μὴ δυναμένη νὰ καταστείλῃ τὴν συγκίνησίν της, ἔρρηξε νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς λεπίδος τοῦ ξίφους ἐν δάκρυ, ὅπερ ὁ Ζδισλαῦος ἀπέμαξε διὰ τῶν χειλέων του εἰπών:

— Ὄχι, ὁ φίλος τοῦ μεγάλου Κοσσιούσκου, ὁ πατὴρ τῆς Ἀνιέλας, δὲν θὰ μετανοήσῃ διὰ τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον μοὶ ἔκαμε. *Κοσσιούσκος καὶ Ἀνιέλα*, ἰδοὺ τὸ σύνθημά μου ἐν τῇ μάχῃ· τοῦτο ἐκφωνῶν, θὰ νικήσω.

Ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατὸς ἐβάδιζε κατὰ τῆς πρωτευούσης, ἐκ πολλῶν ἀποπελούμενος σωμάτων. Νέαι μάχαι ἐπέκειντο, καὶ πάντες οἱ ἐν Βαρσοβίᾳ ἔτρεχον ἐπὶ τὰ ὅπλα. Γυναῖκες, παῖδια, γέροντες, πάντες ἤθελον νὰ θυσιασθῶσιν ὅπως σώσωσι τὴν πατρίδα των. Ἀλλ' ἂς ἀφήσω εἰς ἄλλους ἱκανωτέρους ἐμοῦ καὶ μᾶλλον εὐγλώττους, τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἐνδόξων ἐκείνων σκηνῶν τῆς πολωνικῆς ἱστορίας, καὶ ἂς ἀναζητήσω τὸ περίεργον πρόσωπον, ὅπερ, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ τρόμου, τῆς δόξης, τῶν δακρύων

ἀπὸ τῶν διαλόγων αὐτοῦ ἀποβαίνει τὸ πρόγευμα τοῦ ὑπὸ τοὺς βώλους τῆς γῆς κρυπτομένου σκώληκος! . . . Ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου, ἀτενίσωμεν ψηλαφητότερον γήινον μεγαλεῖον. Θεωρήσωμεν νικητὴν τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον εἰσερχόμενον εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Τίς μείζων τοῦ Ἕλληνος στρατάρχου; Εἶναι μέγας· τὸ μαντεῖον ἀνεκήρυξεν αὐτὸν Διογέννητον καὶ εἰς τὸ νεῦμα του ἔντρομος ὑπακούει ὁ κατοικούμενος κόσμος! Νυστάζει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος . . . Ἀλλ' ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ βομβεῖ ἱπτάμενος ὁ κώνωψ· τὰ κεντήματα του ἐνοχλοῦσι τὴν ῥίνα τοῦ κοσμοκράτορος, καὶ ὁ βόμβος ταράσσει τὰ ὦτά του. Δεσπόζει τοῦ κόσμου καὶ ὅμως ὁ κώνωψ δεσπόζει τοῦ δεσπότου. Ἐγείρεται ἀσχάλλων, ἀλλ' ἀνενόχλητος ὁ κώνωψ κεντᾷ πάντοτε τὴν ῥίνα τοῦ μονάρχου. Θέλει ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ὁ κώνωψ δὲν θέλει. Ποῦ εἶναι τοῦ κοσμοκράτορος ἡ ἰσχύς! Θαυμάσατε τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου! Ὁ νικητὴς ἡττήθη. Ὁ κώνωψ ἐνίκησε τὸν Μ. Ἀλέξανδρον. Σιγᾷ ἐν τούτοις πᾶς βόμβος, καὶ εἰς ὕπνου ἡδέως τὴν κάθοδον ἐκλείσει ὁ βασιλεὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλ' αἴφνης ἀναπηδᾷ ἀγωνιῶν. Εἷς ψύλλος ἐπήδησεν ἐντὸς τοῦ ὠτός του. Ταλαίπωρε Ἀλέξανδρε . . . Ποῦ κατήντησε τὸ μεγαλεῖον! . . . Τῆς καρδίας μικρὰ διαταραξις ἐφόνευσε τὸν φιλόσοφον καθ' ἣν στιγμὴν ἔλυε τὸ ἐξοχώτερον τῶν μυστηρίων τοῦ πνεύματος. Μία ψύλλα κατενίκησε τὸν κοσμοκράτορα, καὶ διέκοψεν αὐτοῦ καὶ ἴσως ἀνέτρεψε τὰ νέα μεγαλεπήβολα σχέδια! . . . Τί μυστήριον ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ μέγας καὶ ἐλάχιστος, ὁ ἰσχυρὸς καὶ ἀσθενής, ὁ γενναιόψυχος καὶ δειλός, ὁ ὑποτάσσων τὸν κόσμον, ἀλλὰ δουλεύων εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τῶν ἐντόμων τὰς ἰδιοτρόπους ὀρέξεις!...

Ἀπὸ τὸν Λαβύρινθον τῶν συλλογισμῶν, εἰς οὓς ἐνέπεσα ἀπροσδοκήτως θέλω νὰ ἐξέλθω, ἀλλὰ μόνος δὲν δύναμαι. Τὸ κρηδέμνον τῆς Λαμπουσίας ἔσωσε τὸν ὑπὲρ τὴν ἀβυσσον κρεμαμένον Ὀδυσσέα. Ἓν κρηδέμνον, ἓν ῥῆμα κλωστῆς, μίαν ἀρωγὴν ὅπως ἐξέλθῳ τοῦ χάους . . . Ἄνευ τῆς γυναικὸς ἄδοξος νεκρὸς θὰ κατέκειτο ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου ὁ ἥρως Θησεύς. Ἡ Μήδεια συνπρέχει τὸν Ἰάσωνα, φονεύει τὸν οἰκόν τῆς, προσφέρει εἰς τὸν ἀργοναύτην τὸν θησαυρὸν τῆς καρδίας της, πολυτιμότερον τοῦ δέρατος καὶ δρέπει τὸ αἶσχος καὶ τὴν ἐπιορκίαν. . . . Ἡ Ἀριάδνη σώζει τὸν Ἀθηναῖον ἥρωα ἀπὸ τῆς ἥττης καὶ τοῦ στόματος τοῦ Μινωταύρου, καὶ δρέπει τὴν ἐγκαταλείψιν καὶ τὴν ἀπιστίαν! Εἰς πᾶσαν ἡλικίαν τῆς ἀνθρώπότητος, καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ἀνευρίσκομεν τὴν ἐπαναληψιν καὶ τὴν συνέχειαν τοῦ αὐτοῦ δράματος οὗτινος ἡ ἐκτύλιξις θὰ παύσῃ ὅταν θὰ παύσῃ κινούμενος καὶ ὁ κόσμος . . . Ἀκτίς, φωτίζουσα αἰφνιδίως τὸ πνεῦμα ἡμῶν, συμπληροῦσα τὴν ἀδυναμίαν, ἐνθαρρύνουσα τοὺς διστάγμους μας, διασκεδάζουσα τοὺς φόβους μας, εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε ὁ λόγος καὶ γυναικὸς ἀγαπωμένης ἡ γόητεία. Τίς θὰ δυνηθῇ ποτε ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπιῤῥοὴν της, καὶ τίς θὰ ἦνε τοσούτῳ βέβαιος περὶ ἑαυτοῦ ὥστε ἐν γαλήνῃ καὶ πίστει συνειδήσεως νὰ βεβαιώσῃ ὅτι δὲν θὰ καταχρασθῇ ἀνελεημόνως τὸν θησαυρὸν τῆς πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνης καὶ ἀγάπης τῆς εὐγενοῦς γυναικός! . . . Ἐκμεμηδενισμένος ὁ Ἡρακλῆς νήθει ἀνάνδρως παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἐρωμένης του, καὶ δέσμιος ὑπὸ τὸν ἔρωτα τῆς Ὀμφάλης προθύμως θέλει νὰ θυσιάσῃ τοῦ παρελθόντος τὸ κλέος, ποῦ μέλλοντος τὴν ἄφθιτον ὑπερφημίαν. Ὁ Σωκράτης μεταρσιοῦται πλειότερον διαλεγόμενος πρὸς τὰς γυναῖκας, καὶ ἐπιζητεῖ ἀπλήστως τῆς συναναστροφῆς των τὸ θέλγητρον καὶ τὸ μάθημα . . . Ὁ Περικλῆς, ὁ διὰ τοῦ πνεύματος δεσπόσας τῶν ἀστάτων Ἀθηναίων, δεσπόζεται ὑπὸ τῆς γυναικός, καὶ ἐγγὺς αὐτῆς ὁ μέγας ἀποβαίνει μεγαλήτερος, ὁ μεγαλόφυης μεγαλοφυέστερος! Τῆς ὡραίας καὶ πνευματώδους γυναικός, τίς ποτε ἄνδρ, ἐκανὸν νὰ τὴν ἐννοήσῃ, δύναται νὰ ἐκφύγῃ τὴν ἐπιῤῥοὴν ; . . . Ἀποφάσεις ὑψίστας, ὑψιπετέστατα τῆς διανοίας δημιουργήματα συνελήφθησαν, διεπλάσθησαν καὶ διετυπώθησαν εἰς πάθος καὶ εὐγενοῦς διαχύσεως στιγμήν, ὅτε, αἰθέριος ἐν μέσῳ τῆς προκλήσεως τῆς ὕλης, κλίνει ὁ ἄνδρ, ὁ ποιητής, ὁ φιλόσοφος, ὁ πολιτευτής, ὁ καλλιτέχνης, ὁ στρατηγός, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐδέμ, εἰς τὸν Ὄλυμπον αὐτὸν τοῦ γυναικείου πόλου . . . Πόσα φίλτρα ἀπετέθησαν ἐκεῖ! Δύναται τις νὰ ξηράνῃ τὰς θαλάσσας καὶ τῶν νεφῶν τὰ γόνιμα καὶ ἔμπλεα στέρνα, ἀδαπάνητος ὅμως μεγαλοφροσύνης καὶ αἰσθήματος πηγὴ θὰ ἦνε πάντοτε καὶ θὰ μένῃ τὸ στῆθος καὶ ἡ καρδία τῆς γυναικός. Ἀντίδοτον γλυκὺ καὶ τελεσφόρον, φάρμακον ἰαματικὸν καὶ ἀλάνθαστον, ἐνθύμησις ποθητὴ εὐγενοῦς καὶ εὐαισθήτου γυναικός, ὡρέξον χεῖρα ὅπως μᾶς ἐξαγάγῃς ἀπὸ τοῦ χάους, φαίδρυνον σὺ τῆς ψυχῆς τὴν θλῖψιν, πρᾴυνον τὴν ἀλγηδόνα, ἀνακούφισον τὸ ἄχθος τῆς καρδίας, καὶ ἐπιεικῶς συγχώρησον, οἰκτείρουσα τῆς συνειδήσεως τὸν ἔλεγχον . . . Εὐεργετικὴ ἡ κατασκρεπτικά, βεβαία ὅμως ἐκτείνεται πάντοτε ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐπίδρασις τῆς γυναικός. Ὁ ἄνανδρος ἀποβαίνει ἥρως εἰς τὴν φωνήν της. Εἰς τὴν παρακλήσιν ἐνδίδει ὁ ἥρως, καὶ εἰς τὸ πρῶτον της δάκρυ ἀποβαίνει δειλός! Εἰς τοῦ ἀνδρὸς τὰ στήθη ἐξάπτει ἡ γυνὴ τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ, τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ὡραίου, τὸ θέλγητρον καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς. Σβεννύει ἀντιθέτως τὰς εὐγενεῖς ὁρμάς, καὶ καταῤῥιπτουσα καὶ λακτίζουσα τοῦ αἰσθήματος τὴν εὐγένειαν δύναται ν' ἀναστηλώσῃ τὴν κακίαν! Ἄγγελος φύλαξ τῆς ζωῆς σκέπει τὰ βήματά μας, ἐμπνέει τοὺς λογισμούς μας, διέπει καὶ κανονίζει τὰς ἀποφάσεις μας. Ὁ πόθο

νὰ κατασταθῶμεν ἄξιοι τῆς γυναικὸς ἣν τιμῶμεν καὶ ἀγαπῶμεν, νὰ δικαιολογήσωμεν τὸ πρὸς ἡμᾶς αἴσθημά της, νὰ δικαιώσωμεν τὴν ἐμπιστοσύνην ἣν μᾶς ἔδωκε, νὰ προκαλέσωμεν τὴν χάριν της, νὰ δεσμεύσωμεν τὸν θαυμασμόν, τὴν ὑπερηφανείαν της διότι ἀνήκομεν ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτήν, καὶ τῇ ἀφιερώσαμεν τὴν καρδίαν μας δεχθέντες τὴν ἰδικήν της, ἀγαὶ ἡμᾶς εἰς παράβολα ἐγχειρήματα, προκαλεῖ μεγάλας καὶ εὐγενεῖς πράξεις, ὑπαγορεύει τὰς μᾶλλον ἐκπάκτους θυσίας, καὶ τὰς ἡρωϊκωτέρας τὰς δυσκρεστέρας τῶν ἀποφάσεων. Ὁ ἔρως ἀποβαίνει κτότες ἡ ἀγκιστήριος φλὸξ ὑπὸ τὸ πῦρ τῆς ὁποίας ἀγνίζεται τὸ πᾶν . . . Κέντρον τοῦ εὐγενοῦς καὶ δημιουργοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τοιοῦτος ἔρως ὑψοῖ τὸ αἴσθημα, ἐμπνέει τὴν ψυχήν, καθαίρει τὴν καρδίαν, ἐξευγενίζει τὸν χαρακτῆρα, τελειοποιεῖ τὸν ἄνδρα, καθιστῶν ἰδανικώτατον τὸν ἡδονικώτερον ἐραστήν. Ὁ πηλὸς μετουσιοῦται εἰς αἰθέρα, ἡ ὕλη εἰς πνεῦμα, ὁ κοινὸς ἄνθρωπος εἰς ἔκστασιν. Ἡ φιλία, ἡ εὔνοια ὁ ἔρως γυναικὸς εὐγενοῦς εἶναι κρατιστοπάτη δυνάμεις ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς ὁποίας διαμορφοῦται ὁ ἀνὴρ καὶ μεταρσιοῦται τὸ πνεῦμά του. Εἶναι ἡ μουσικὴ ἡ ζωοποιοῦσα ἀῤῥύθμους καὶ πεζοτάτας σελίδας, εἶναι ἡ ἔμπνευσις ἡ παράγουσα καὶ ἀναδεικνύουσα τοὺς καλλιτέχνας. Θαυμάσιος πίτλος τῆς γυναικὸς θὰ ἦνε πάντοτε ἐὰν κατωρθωσέ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ἄνδρα, νὰ τρέψῃ εἰς τὸ ὡραῖον τοὺς λογισμοὺς του, νὰ σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὰς χυδαιότητας τοῦ καθημέραν βίου, νὰ δακτυλοδεικτήσῃ αὐτῷ τὴν ὁδόν, εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁποίας ἐγείρονται τὰ Προπύλαια τῆς Ἀθανασίας. . . Ἐὰν ἀρθῇ ὑπεράνω τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ἐὰν ὅπως δήποτε διακριθῇ ἀπὸ τῶν ὁμαίων του, ἐὰν κατακτήσῃ τὸν θαυμασμόν, ἐὰν ῥέψῃ τὴν δόξαν καὶ τὴν φήμην, ἐὰν ἐπιζήσῃ τοῦ θανάτου του, θὰ τὸ ὀφείλῃ καὶ εἰς αὐτήν, διότι καὶ χάρον αὐτῆς, καὶ ὅπως τῷ ἀρέσῃ πλειότερον, ἐπέμενεν ἐργαζομένος, καὶ ἐνεκαρτέρησεν εἰς τὴν ἐπίμοχθον πάλην τῆς ζωῆς καὶ τὴν μοῖρα τῆς φύσεως . . . Ποία ἀνυπέρβλητος τιμή, ποία δόξα διὰ μίαν γυναῖκα ἐὰν κατέστη ἡ δυνατωτέρα, ἐὰν συνεπέλεσεν εἰς τοῦ ἀγαπωμένου φίλου της τὴν εὐθημοσύνη . . . Εἶναι τότε εἰς τὸ ἀποκορύφωμα τῆς, διότι νὰ καταστέλλῃ τὴν θηριωδίαν τοῦ ἀνδρός, νὰ ἐνεχυριάσῃ τὴν βιαιότητα, νὰ τὸν δαμάζῃ ὑπὸ τῆς γλυκύτητος καὶ τοῦ κάλλους της τὴν ἀκατάμαχητον ἰσχύν, νὰ συμπληροῦ τὰς ἀτελείας του, νὰ τὸν ἐνθαῤῥύνῃ ἀποκαρτερούντα, καὶ νὰ τὸν ἐμπνεῦσῃ ἀδιαλείπτως διὰ τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς παραστάσεως τοῦ ἀνυπερβλήτου ὡραίου, οὐτινος ἡ γυνὴ εἶναι ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπρόσωπος, εἶναι ἡ τῆς γυναικὸς ἡ ἀποστολὴ ἐν τῷ κόσμῳ. Φανταστῶμεν πρὸς στιγμὴν τὴν γῆν ἄνευ γυναικῶν! Θὰ εἴμεθα ἴσως ἠσυχώτεροι βεβαίως ὅμως θὰ εἴμεθα καὶ ἀγρίοι χυδαῖοι. Εἰς τὸ ὡραῖον δὲν θὰ ὑπῆρχον τότε ἀνεγγερμένα τοιοῦτον θαυμάσια πνευματικὰ μνημεῖα καὶ ἴσως τόσοι καὶ χειροποίητοι ἀνυπερβλήτου κάλλους καὶ ἁρμονίας . . . Ὁ Ἔρως ὑπῆρξε πάντοτε δημιουργός. Ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἔπλασε τὸν Ἔρωτα μεταξὺ τῶν τεσσάρων πρώτων στοιχείων τοῦ κόσμου. Ἡ συνεκτικὴ ἰσχύς του, ἡ ἐμπνέουσα καὶ δημιουργοῦσα δύναμις του προσέβαλεν ἀμέσως τὴν ἀντίληψιν τοῦ μεγαλοφυοῦς Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ ὁ θεὸς Ἔρως ἀπόλαυσεν ἐν τῇ ὡραίᾳ ἐκείνῃ κοινωνίᾳ καὶ ἐποχῇ τῆς δικαιοτέρας καὶ θερμοτέρας λατρείας ἥτις ἐπέζησε τοῦ ἀπωλεσθέντος ἐκείνου κόσμου καὶ θὰ ἐπιζήσῃ ἐσαεί. Ἐὰν ὅμως δὲν ὑπῆρχε γυνή, οὔτε Ἔρως δὲν θὰ ὑπῆρχε· καὶ τούτου ἐλλείποντος ἡ ἔμπνευσις τοῦ ὡραίου, τὸ ὡραῖον αὐτό, μὴ ἔχον τοὺς θαυμασιωτέρους αὐτοῦ λειτουργούς, οὔτε θὰ ἐβλάστανεν οὔτε θὰ ἐκαλλιεργεῖτο ἐν τῇ γῇ . . . Πόσαι ὅμως λυχνίαι διανοίας ἀπεσβέσθησαν πρωΐμως καὶ ἀκαίρως διότι ἀπαισίως ἔδρασεν ἐπ' αὐτῶν ἡ γυνή, ἣν τεπρωμένως συνώντησαν εἰς τὸν δρόμον των! . . . Ἐνῷ ἡ μία καθίστα ποιητὴν τὸν πεζόν, ἡ ἄλλη ἀπεζώσε τὸν ποιητὴν . . . Ἡ εὐγενὴς φύσις ἀπεπνίγη εἰς τοὺς παντοίους τριβάλους τοὺς περὶ αὐτῆς ἀναφυέντας, καὶ ἀντὶ πλησίον της ν' ἀρθῇ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρός, ἀντί, ἀπὸ τοῦ ἀχανοῦς ὅπου μετ' αὐτῆς ἐπλανᾶτο, εὐδαιμονῶν καὶ ἐμπνεόμενος ἐκ τῆς θέας της, νὰ ἰθύνῃ ὑψηλότερον ἔτι τὴν πτῆσιν αὐτοῦ, ἐκυλίσθη χαμαί, ἐῤῥύπανε τὸν μεγαλόφρονα χαρακτῆρά του, κατήσχυνε τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ προνομιούχου τὰ ἄφθονα χαρίσματα! Νεολαία ἀνύποπτος καὶ ἐνθουσιῶσα; ἑτοίμη νὰ διανοίξῃς τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν πρώτην χρυσαλλίδα; ἣς θαυμάζεις τὰ πτερὰ καὶ πιστεύεις τὴν ἀθωότητα, ἐπίσχες μικρὸν τὸν ἐνθουσιασμόν σου! Ἄφες ν' ἀνανήψῃς ὀλίγον ἐκ τῆς ἡδονικῆς μέθης σου! Ἐνθυμήθητι ὅτι, ἐὰν τῆς γυναικὸς ἡ ἐπιῤῥοὴ εἶναι ἀναμφισβήπτητος, ἀναμφισβήτητος εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ ἀγαθὴ ἢ ἡ ἀπαισία ἐπίδρασίς της. Ἐκ τοῦ χάους τοῦ σκοτεινοῦ δύναται κόσμον ἀκτινοβόλον νὰ μορφώσῃ ἡ γυνή... Ἀλλὰ καὶ κόσμον πεπλασμένον, ὑπάρχοντα ἤδη καὶ φωτεινόν, δύναται νὰ σκοτίσῃ καὶ νὰ συντρίψῃ. Εἶναι θεότης ἰδιότροπος ἡ γυνή. Ἰανὸς δίπροσωπος ἐμφανίζει τὴν δημιουργίαν εἰς τὴν μίαν ὄψιν καὶ τὴν καταστροφὴν εἰς τὴν ἑτέραν. Ποίαν θὰ ῥέψῃ ὅταν τὸ πρῶτον σὲ ἀτενίσῃ, νεανία! . . . Δαίμων εἰς τὴν ἀπόλυτον ἔννοιαν, προσλαμβάνει τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τοῦ κακοῦ τὸ ἐπίθετον κατὰ τὴν δράσιν, ἣν ἤσκησε, καὶ τὰ ποτὲ τελέσματα, ἅτινα ἐπήνεγκε. Φωτίζει καὶ λέγεται Χερουβείμ. Σκοτίζει καὶ λέγεται Σατανᾶς...

Ἐγγίζει ἡ αὐγή. Βρονταὶ δειναὶ ταράσσουσι τὴν φύσιν! Ἡ ἀστραπὴ σχίζει τὸν

καὶ τῆς ἐλπίδος, σχεδὸν ἐλησμόνησα· ἤτοι τὴν κόμησσαν Λαύραν. Αὕτη εἶδε μετ' εὐχαριστήσεως τὴν ἐπανάστασιν, οὐχὶ διότι ἦτο πατριῶτις, ἀλλ' ἐξ ἔρωτος πρὸς πᾶν τὸ νέον καὶ ἐκ κλίσεως πρὸς τὰ ἔκτακτα. Ὁ θόρυβος, ἡ σύγχυσις, αἱ στρατιωτικαὶ στολαί, οἱ ἐθνικοὶ ὕμνοι, αἱ κραυγαὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τὰ πολεμιστήρια ἄσματα, πάντα ταῦτα τὴν διεσκέδαζον.

Ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνε νὰ μεταβαλῇ γνώμην, βλέπουσα ὅτι, ἐν τῇ διαδοχῇ ταύτῃ τῶν ἐκτάκτων γεγονότων, οὔτε συναναστροφαί, οὔτε ἑσπερίδες, οὔτε χοροὶ ἐγένοντο πλέον· ὅθεν ἀπολέσασα τὴν ὑπομονὴν ἔλεγε :

— Θεέ μου! πόσον οἱ ἄνθρωποι γίνονται ἀπολίτευτοι μὲ αὐτὴν τὴν καταῤῥαμένην ἐπανάστασιν! Οὔτε συναναστροφαὶ πλέον, οὔτε παιγνίδια τοῦ οὐδετ, οὔτε μεγαλοπρεπεῖς ἑσπερίδες . . . Ὅλοι οἱ ἄνδρες ἔχουσιν εἰς τὴν χεῖρα τὰ ὅπλα των, καὶ ὅλαι αἱ γυναῖκες κάμνουν μοτόν.

Ὤ! εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπομείνῃ κανεὶς· ἐλπίζω ὅτι θὰ ὑποκύψωμεν ἔπειτα ἀπὸ μίαν ἢ δύο μάχας ἀκόμη, διότι ἄλλως θὰ ἀποθάνῃ κανεὶς ἀπὸ ἀνίαν.

Ἀλλ' ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ ἐχθρικὸς στρατὸς ἠπείλει τὴν Βαρσαβίαν, ἧς οἱ κάτοικοι παρεσκευάζον ἀπηλπισμένην ἀντίστασιν, τὴν ἀνίαν διεδέχθη ὁ τρόμος, καὶ τὴν πρωΐαν μετέβη ἀσθμαίνουσα καὶ τρέμουσα σύσσωμος εἰς τὴν οἰκίαν Ροζέβσκη, ὅπως πείσῃ τοὺς ἐν αὐτῇ νὰ ἐγκαταλείπωσι τὴν ἀπειλουμένην πόλιν.

Ὁ Καζιμίρος Νόρμουτ, ὅστις κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ τῆς ταξιαρχίας του εἶχε φέρει ὁδηγίας τινὰς εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἀπεχαιρέτιζε τὴν Ἀνιέλαν καὶ τοὺς γονεῖς της, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἡ κόμησσα Λαύρα. Ἡ περιβολή της ἦτο γελοία, ἔφερεν ἔτι ἐν τῇ κόμῃ τὰ χαρτία, δι' ὧν ἐβοστρύχιζεν αὐτήν· εἶχε τὴν ἐσθῆτά της ἀνοιχτὴν καὶ ὡραῖον μανδύαν μετὰ διφθέρας, ὃν ἐλησμόνησε ν' ἀποθέσῃ εἰσελθοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἦτο ἡ πραγματικὴ εἰκὼν κομψῆς γυναικός, ἐν ἀταξίᾳ.

— Ἀναχωρεῖτε καὶ σεῖς ἐπίσης, κύριε Νορμούτ; εἶπεν εἰσελθοῦσα. Κάμνετε καλλιστα. Καὶ ποῖος δύναται νὰ ὑποφέρῃ; Αὐτὰ τὰ αἰώνια τύμπανα μοῦ ἐρεθίζουν τὰ νεῦρα φρικωδῶς. Ἡ θέα τῶν πληγωμένων, οἱ ὁποῖοι ἀπερνοῦν ὑπὸ τὰ παράθυρά μου, ἐκεῖναι αἱ ἀδιάκοποι συναθροίσεις τοῦ ὄχλου, αἱ καθημεριναὶ ἐπαιτεῖαι. τώρα διὰ τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα τῶν στρατιωτῶν, ἄλλοτε διὰ τὰ νοσοκομεῖα καὶ ὁ Θεὸς εἰξεύρει, διὰ ποίους ἄλλους ἀκόμη σκοπούς—ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀνυπόφορα. Καὶ ἐκεῖ πλησίον εἰς τὸ προάστειον τῆς Πράγας τίποτε ὀλιγώτερον ἢ αὐτὸς ὁ στρατάρχης μὲ ὅλην τὴν δύναμιν μιᾶς μεγάλης αὐτοκρατορίας, ὁ ὁποῖος σήμερον ἢ αὔριον θὰ εἰσέλθῃ θριαμβεύων εἰς Βαρσαβίαν, διότι ἐντὸς ὀλίγου θὰ συνθηκολογήσωμεν, δὲν ἔχει οὕτω, κύριε Καζιμίρε; Λοιπὸν ὅ,τι καλλίτερον ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς εἶναι νὰ τὸ στρίψῃ καὶ νὰ

— Ἀγαπητή μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ συνεννοηθῶμεν. Φύγετε, σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω μίαν ἀκόμη φορὰν· Ἀφήσατε ἐδῶ τοὺς πείσμονας καὶ σκληροτραχήλους Πολωνούς, οἵτινες δὲν θέλουσι νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς συμπόλίτας των κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου. Ἀφήσατε τὸν μείνωσιν ἐδῶ ὅσοι θέλουν νὰ συμμετάσχωσι τῆς οἱαδήποτε τύχης τῶν ἀδελφῶν των, καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι πρόθυμοι νὰ ὑποφέρωσι πᾶν ὅ,τι ἠθελε τοὺς συμβῇ. Δὲν ζηλεύω τὴν ἀναχώρησίν σας. Ἡ θέσις μου, κατὰ τὰς κρίσιμους ταύτας στιγμάς, εἶναι ἐδῶ καὶ δὲν εἶμαι τόσω δειλὴ ὥστε νὰ ἐγκαταλείψω.

— Χαίρετε λοιπόν, ἀγαπητή μου. Βλέπω ὅτι ματαίως κοπιάζω νὰ σᾶς πείσω. Δὲν θέλετε νὰ σᾶς διευθύνῃ μία πνευματώδης γυνή. Τοῦτο δὲ μὲ κάμνει νὰ λυπῶμαι μεγάλως διὰ σᾶς. Λοιπόν, καλὴ διαμονὴ καὶ καλὴ ὑγεία.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ἐγκαταλείψῃ αὐτὸ τὸ τόσῳ θλιβερὸν θέαμα. Ἔλθετε μαζύ μου, Ἀνιέλα. Ἰδοὺ τὸ διαβατήριόν μου. Εἰς αὐτὸ κάμνω καὶ προσθέτουν καὶ τὸ ὄνομά σας, καὶ ὁ κύριος θὰ μᾶς συνοδεύσῃ· δὲν ἔχει οὕτω;

Ἡ Ἀνιέλα ἐμειδίασεν ἐξ οἴκτου, ἐπὶ τῇ φλυαρίᾳ ἐκείνῃ καὶ:

— Φύγετε παχέως, εἶπεν αὐτῇ ψυχρῶς, καὶ εἴθε πάντες οἱ ὁμοιάζοντες ὑμᾶς Πολωνοὶ νὰ πράξωσι τὸ αὐτό.

— Νὰ πράξωσι τὸ αὐτό! Ἀλλὰ δὲν ἔμεινε ψυχὴ ἐδῶ, ἀγαπητή μου· ψυχή, μὰ τὴν ἀλήθειαν... καὶ, τί νὰ σᾶς εἰπῶ; καὶ ἐγὼ ἐντρέπομαι ὅτι εἶμαι ἀκόμη ἐδῶ, ἐγὼ ἡ ὁποία ἀνήκω εἰς τὴν ἐκλεκτὴν κοινωνίαν. Καὶ σεῖς, κύριε Νορμούτ, ἀναχωρεῖτε αὔριον; Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, τὴν μεσημβρίαν θὰ ἦμαι εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν, καὶ ἐλπίζω ὅτι, ὡς εὐγενὴς ἱππότης, θὰ μὲ περιμένετε ἐκεῖ.

— Ζητῶ συγγνώμην, ἂν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ὑπακούσω, ἀπήντησεν ὁ Καζιμίρος· εἶτα προσέθετο ὠργισμένος· Ἀναχωρῶ διότι οὕτω διετάχθην, ἀλλὰ δὲν φεύγω.

Ἐχαιρέτισε θερμότατα τὴν οἰκογένειαν Ροζέβσκη, ὑπεκλίθη ψυχράτατα πρὸς τὴν κόμησσαν καὶ ἀπῆλθε.

— Ἰδοὺ εἷς τῶν καφτῶν ἀκόμη τῆς ἐπαναστάσεως· ἀπόλυτος ἔλλειψις σεβασμοῦ καὶ εὐπρεπείας. Α! ὁποῖον σφάλμα... Ἀλλά, Ἀνιέλα, δὲν ἀπεφασίσατε ἀκόμη;

— Καὶ ποῖος θὰ φροντίσῃ περὶ τῶν γερόντων γονέων μου; Ποῖος ἀντ' ἐμοῦ θὰ ἐξέλθῃ νὰ συλλέξῃ συνδρομὰς ὑπὲρ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς πατρίδος; Ποῖος θὰ νοσηλεύσῃ τοὺς πληγωμένους μου ἐν τῷ νοσοκομείῳ;

— Ἀφήσατε αὐτά, ἀγαπητή μου φίλη. Οἱ γονεῖς σας θὰ ἔλθωσι μεθ' ἡμῶν. Οἱ πληγωμένοι θὰ νοσηλευθῶσι ὑπὸ τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νοσοκόμων; οἵτινες ἔχουσι πρὸς τοῦτο καθῆκον, καὶ σεῖς θὰ ἀποφύγετε τὰ ἀδοφράγματα καὶ τὴν εἴσοδον τῶν ἐχθρῶν· δὲν εἶναι ἀληθές;

ὁρίζοντα, ὁ κεραυνὸς πλήσσει τὰς ἀκρωρείας. Ἠνεῴγησαν οἱ καταράκται τοῦ οὐρανοῦ. Ἔντρομος ἀφυπνίζεται ὁ χωρικός μου· σταυροκοπεῖται καὶ σπεύδει ν' ἀνάψῃ τὴν σβεσθεῖσαν κανδήλαν τοῦ εἰκονίσματος. Σὲ ζήλευω καὶ σὲ μακαρίζω! Ἐκτὸς τῶν καταιγίδων τῆς φύσεως δὲν ἐγνώρισας τὰς ἄλλας... τὰς ἄλλας, αἵτινες εἶναι καὶ αἱ φοβερώτεραι....

(Ἕπεται συνέχεια)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ὑπὸ **Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου** τεῦχος πρῶτον σελ. 96 εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις 1886· τιμᾶται δρ. 1,50.

Τὸ πρῶτον τοῦτο τεῦχος τῶν φιλοσοφικῶν μελετημάτων τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου περιέχει τρεῖς λίαν σπουδαίας διατριβάς. Προσφωνεῖται δ' εὐγνωμόνως τοῖς προστάπαις αὐτοῦ κ. Μενελάῳ Νεγροπόντῃ καὶ τῇ ἀξιοτίμῳ αὐτοῦ συζύγῳ κ. Ἑλένῃ. Ἡ πρώτη διατριβὴ πραγματεύεται τὸ παντὸς μὲν φιλομαθοῦς πρὸ πάντων δὲ τοῦ Ἕλληνος τὴν περιεργίαν κινοῦν ζήτημα: ἂν ὑπῆρξαν ἐν τοῖς Ἕλλησι φιλόσοφοι πρόδρομοι τοῦ Δαρβίνου καὶ πόσοι εἶνε οὗτοι. Τοιοῦτοι δὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος (611—547 π. Χ.) Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος (495]0—435]0 π. Χ.) ὁ Ἀριστοτέλης (384—322) καὶ ὁ Ἐπίκουρος (342—270 π. Χ.). Ἐν τῇ ἀναπτύξει δὲ τοῦ θέματος μετὰ θαυμάσιου καὶ ἐνδομύχου χαρᾶς βλέπει ὁ ἀναγνώστης τὴν ἑλληνικὴν διάνοιαν ἀγωνιζομένην περὶ τὸ σπουδαιότατον τῆς γενέσεως τῆς ζωῆς ζήτημα καὶ τὰς συνετὰς αὐτῆς συλλήψεις. Ὅ,τι δ' ἐκπλήσσει τὸν ἀναγνώστην εἶνε ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης πρῶτος προέβαλεν ἑαυτῷ τὸ ζήτημα καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν περιοχήν, ἐξήτασεν αὐτὸ μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ βαθυνοίας καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ σκόπιμον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε προϊὸν τῆς τύχης. Ὥστε ὁ πρῶτος Δαρβῖνος ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνατροπεὺς τῆς τοῦ Δαρβίνου θεωρίας ὑπῆρξεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Ἡ δευτέρα διατριβὴ θέμα ἔχει τὸν Ἰσλαμισμὸν καὶ τὴν ἐπιστήμην· ἂν δηλονότι συμβιβάζηται ὁ Ἰσλαμισμὸς πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ ἂν συνυπῆρξαν τὰ δύο ταῦτα ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἀποδεικνύεται δὲ ὅτι οὐδέποτε τὰ δύο ταῦτα συνεβίωσαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ· ὅτι ὅλως ἐσφαλμένως λέγομεν *ἀραβικὸν πολιτισμὸν* καὶ *ἀραβικὴν φιλοσοφίαν*, ἐν ᾧ πράγματι δὲν εἶνε αὕτη εἰμὴ τελευταῖοι σπινθῆρες τοῦ τηλαυγοῦς πυρσοῦ τῆς ἑλληνικῆς σοφίας, τῆς μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἐν τῇ Βυζαντιακῇ περιόδῳ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐξαπλωθείσης. Ὅτι ὁ Ἰσλαμισμὸς κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ εἶνε πολέμιος πάσης ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας καὶ ὅτι ἂν ἠνέσχετο αὐτὴν μέχρι τοῦ μέσου τοῦ 13 αἰῶνος, τοῦτο ἔπραξε, διότι δὲν ἦτο ἔτι ἰσχυρὸς ὥστε νὰ καταπνίξῃ αὐτήν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα κατέστη παντοκράτωρ, τότε κατέπνιξεν ἐντελῶς πᾶσαν ἐλευθέραν διανόησιν. Ἡ διατριβὴ αὕτη εἶνε τερπνὸν ἀνάγνωσμα οὐ μόνον διὰ τὸν τρόπον τῆς πραγματείας, ἀλλὰ καὶ διότι ἐν αὐτῇ ἔχει τις τὴν περὶ θρησκείας συζήτησιν τοῦ Ρενὰν καὶ τοῦ Ἀφγανοῦ Cheik Gemmal Eddin, ὅστις ἠθέλησε ν' ἀντεπεξέλθῃ τῷ κ. Ρενὰν, πραγματευθέντι τὸ θέμα ἐν τινι ἐφεσπερίδι ἐν Σορβόννῃ. Πλὴν δὲ τούτων ἐπέρχονται καὶ ἐξαίρετος ἀναίρεσις ἰσχυρισμῶν τινων τοῦ κ. Ρενὰν, ἰσχυρισθέντος ὅτι ἂν μὴ ἀποσκορακίσωμεν τὴν μεταφυσικήν, οὐδεμίαν πρόοδον δύναται νὰ ποιήσῃ ἡ ἐπιστήμη. Ὁ κ. Εὐαγγελίδης πολεμεῖ πειστικῶς τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ ἀποδεικνύει αὐτὴν βλαβερωτάτην καὶ πᾶσαν πρόοδον κωλύουσαν ὑποδεικνύει δὲ λίαν προσφυῶς ἀντιφάσεις τοῦ κ. Ρενὰν ἐν τοῖς ἰσχυρισμοῖς αὐτοῦ. Ἡ διατριβὴ αὕτη εἶνε διδακτικωτάτη ἅμα καὶ τερπνοτάτη.

Ἡ τρίτη διατριβὴ πραγματεύεται συλλογισμόν τινα Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, καθ' ὃν ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ὄν (ἡ οὐσία τῶν ὄντων, ἡ τὸν χῶρον πληροῦσα ὕλη) δὲν εἶνε ἕν, ὡς ἔλεγεν ὁ Παρμενίδης, ἀλλὰ πολλά, τότε θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ πολλὰ ταῦτα ὄντα εἶνε συγχρόνως ἄπειρα τὸ μέγεθος καὶ ἄπειρα τὴν σμικρότητα ὅπερ ἄτοπον. Τὸν συλλογισμὸν τοῦτον ἐπραγματεύθησαν, ὡς δεικνύει ὁ συγγραφεύς, πάντες οἱ μεγαλώνυμοι τῆς φιλοσοφίας ἱστοριογράφοι, ὁ Ἔγελος, ὁ Ρίττερος, ὁ Βράνδης, ὁ Ἐρδμαννος, ὁ Τσέλλερος, ἀλλὰ πάντες, ἐν ᾧ τὸν αὐτὸν συλλογισμὸν ἐκθέτουσι, δὲν συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους. Ἡ ἀσυμφωνία αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς πηγῆς, ἐξ ἧς ἀρύονται, ἣν ὁ κ. Εὐαγγελίδης εὑρίσκει τεθολωμένην. Εἶνε δὲ αὕτη τὸ χωρίον τοῦ Σιμπλικίου, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ὁ συλλογισμὸς τοῦ Ζήνωνος. Μακρὸν θὰ ἦτο διὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑβδομάδος* νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὸ κείμενον καὶ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγελίδου διόρθωσιν, δι' ἧς ἀποκαθίσταται ὁ ἀκραιφνὴς τοῦ Ζήνωνος συλλογισμός. Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ἐξάρωμεν μόνον τὴν μέθοδον, δι' ἧς ἀποδεικνύει τὴν περὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χωρίου ἀποτυχίαν τῶν μνημονευθέντων ἱστοριογράφων καὶ τὴν εὐτυχῆ ἐπίνοιαν τῆς διορθώσεως, δι' ἧς διαφωτίζεται σπουδαῖον μέρος τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ἡ φιλοσοφία Ζήνωνος τοῦ Ἐλιάτου, τοῦ δεξιοῦ προμάχου τῆς ἐλεατικῆς φιλοσοφίας.

Ἐν τέλει ἐκφράζομεν τὴν βαθεῖαν ἡμῶν θλῖψιν, ἣν συμμερίζονται πάντες οἱ τῶν γραμμάτων ἄνθρωποι καὶ ἐκ τῶν ξένων οἱ ὑπερτάτην ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κατέχοντες θέσιν, ὅτι ὁ κ. Εὐαγγελίδης ἀντὶ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν τῷ κλάδῳ αὐτοῦ, ὅστις εἶνε παρ' ἡμῖν τόσον παρημελημένος, φθείρει τὸν πολύτιμον αὐτοῦ χρόνον διδάσκων πράγματα ἀλλοτριώτατα καὶ τῆς κλίσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἐν ᾧ παραπονούμεθα διὰ τὴν λειψανδρίαν, ἀφίνομεν νὰ φθίνωσι δυνάμεις διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν καὶ διὰ σπανίων εὐτυχῶν συγκυριῶν δημιουργηθεῖσαι καὶ πρὸς τούτοις δεδοκιμασμέναι καὶ ἀνεγνωρισμέναι ὡς πολλὰς ἐλπίδας παρέχουσαι. Δὲν εἶνε λοιπὸν διόλου παράδοξον, ὅτι ἀείποτε «*ὀλίγοι εἰς μεθ' ἑφ' ἃ δεῖ*», ἀφ' οὗ οὕτως ἀσυνέτως «*δαπανώμεθα ἐφ' ἃ μὴ δεῖ.*» Ἡ ἕδρα τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας ἀργεῖ τὸ τέταρτον ἤδη ἔτος καὶ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις περὶ τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐν τοῖς πρώτοις τοῦ κόσμου πανεπιστημίοις ὑπὸ τοὺς κρατίστους τῆς ἐπιστήμης καθηγητὰς ἐξεμορφώθη, διὰ τῶν εὐδοκίμων αὐτοῦ ἐργασιῶν ζῆλον καὶ ἀγάπην καὶ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ μέγαν ἐπιδεικνύοντα καὶ ἀπολαύοντα τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, καὶ τὸν παραβλέπομεν φθίνοντα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πραγμάτων ξένων τοῦ κύκλου του. Μὴ τὸ αὐτὸ δὲν ἐπράξαμεν καὶ πρὸς τὸν ἀοίδιμον Χαντσερῆν καὶ ἀπωλέσθη ἄνηρ, ὅστις ἀπέδειξεν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ὅτι ἦτο κατὰ πάντα παρεσκευασμένος νὰ προαγάγῃ ἐν Ἑλλάδι τὴν ἐπιστήμην του; Ἀλλὰ τότε ὑπῆρχε καὶ φαινομενικός τις λόγος, ὅτι ἡ ἕδρα τῆς ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας κατείχετο ὑπ' ἄλλου, εἰ καὶ τὰ ἔθνη τὰ θέλοντα νὰ ζήσωσι καὶ νὰ δείξωσι τὴν ζωτικότητα αὐτῶν εἰς τὸν κόσμον δημιουργοῦσιν ἐργασίαν διὰ τὰ μέλη αὐτῶν ἐκεῖνα, ἅτινα δύνανται τι ἀγαθὸν νὰ παραγάγωσιν, ἀνοίγουσιν αὐτοῖς στάδιον, ἐν ᾧ δύναται πᾶσα ἡ ἐν αὐτοῖς λανθάνουσα δύναμις νὰ ἐκδηλωθῇ. Ἡμεῖς δὲ καὶ πᾶς ὑπαρχούσας θέσεις παραβλέπομεν ἀργούσας, ἐν ᾧ πάντως ἡ ἀργία αὐτῶν ζημίαν εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς αἰσθητὴν ἐπάγεται καὶ τὰς δυνάμεις, αἵτινες δι' αὐτῶν ἠδύναντο νὰ ἐκδηλωθῶσιν ὑποσορῶμεν φθινούσας καὶ ἀπολλυμένας.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Οἱ αἰχμάλωτοι περιηγηταί. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔαρ δύο ἐξερευνηταὶ οἱ Γαβριὴλ Μπονβαλὼ καὶ Καπὺς οἱ ὁποῖοι καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1881—1882—καὶ 1883 εἶχον περιηγηθῆ ἐπὶ 19 μῆνας τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν, ἀνεχώρησαν καὶ πάλιν συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ζωγράφου Πκπὲν μετ' εἰδικῆς ἀποστολῆς τοῦ γαλλ. ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως ἵνα ἐξερευνήσωσι τὰ ἐρείπια τῆς κοιλάδος Σουρκανὲ ἐν τῷ Ῥωσσικῷ Τουρκεστάν.

Οἱ ἀκάματοι ταξειδιῶται εἶχον ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολήν των καὶ προυτίθεντο νὰ διασχίσωσι τὸ Ἀφγανιστάν. ἔπειτα τὸ βόρειον τῆς Ἰνδικῆς καὶ ἐν τέλει νὰ ἐπιβιβασθῶσιν ἐν Βομβάῃ ἐπιστρέφοντες εἰς Γαλλίαν.

Ἀλλὰ τηλεγράφημα ἐκ Σαμαρκάνδης περιφθὲν ὑπὸ ῥώσσου ἀξιωματικοῦ ἀπατελοῦντος μέλος τῆς ἀγγλορωσσικῆς μεθοριακῆς ἐπιτροπῆς ἀνήγγειλεν ὅτι συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν, πολὺ δ' ἀνησυχοῦσι νῦν οἱ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως περὶ τῆς τύχης τῶν εἰρημένων περιηγητῶν.

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ καὶ ΑΛ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ